

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2010 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Anna Marešová

Postavení žen v muslimském světě

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010 - 2013

BACHELOR THESIS

Anna Marešová

Status of Women in the Muslim World

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

Anna Marešová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce panu Mgr. Liboru Svobodovi, Ph.D., za užitečné rady a připomínky, jimiž mi dopomohl ke zpracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá postavením žen v muslimském světě z hlediska historického i současného, veřejného i rodinného. Rozebírá islám, proroka Muhammada, islámské právo, islámskou morálku a vymezuje muslimský svět. Dále se podrobně zabývá postavením muslimských žen ve společnosti, způsobem jejich každodenního života se speciálním důrazem na trestání muslimských žen. Závěrečná kapitola popisuje vztah mezi islámem a médií.

Klíčové pojmy

Islám, islám a média, Korán, Muhammad, muslimská žena, polygamie, sunna, šaría, tělesné tresty žen, vraždy ze cti, ženská obřízka.

Annotation

Bachelor thesis is devoted to status of women in the Muslim world in term of history and present, public and family as well. It studies Islam, diviner Muhammad, Islamic law, Islamic principles of moral, and specifies the Muslim world. Further, it deals in detail with status of Muslim women in the society, manner of their daily life with special accent to their punishment. Last section describes relation between Islam and media.

Key words

Body punishment of women, Islam, islam and media, Koran, Muhammad, honour killings, muslim woman, polygamy, Sunna, Sharia, female circumcision.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. PRAMENY A LITERATURA.....	11
2. ISLÁM.....	14
2.1. Pět pilířů islámu.....	16
3. PROROK MUHAMMAD.....	20
3.1 Muhammadovy tři noční příhody.....	23
3.2 Muhammadovo desatero.....	24
4. ISLÁMSKÉ PRÁVO A MORÁLKA.....	26
4.1 Korán	26
4.2 Sunna.....	29
4.3 Šaría.....	30
5. MUSLIMSKÝ SVĚT A JEHO VYMEZENÍ.....	32
6. POSTAVENÍ MUSLIMSKÝCH ŽEN.....	36
6.1 V předislámské Arábii.....	39
6.2 Za proroka Muhammada.....	40
6.3 V dnešním světě - Afghánistán, Saúdská Arábie, Turecko, evropské státy.....	42
7. ŽIVOT MUSLIMSKÉ ŽENY.....	47
7.1 Oblékání.....	48
7.2 Vzdělání.....	50
7.3 Muži a rodina.....	51
7.3.1. Seznamování se a zasnuby.....	51
7.3.2. Manželství.....	52
7.3.3. Polygamie.....	55
7.3.4. Otroctví.....	55
7.3.5. Péče o děti.....	56
7.3.6. Dočasné manželství.....	57
7.3.7. Rozvod.....	57
7.3.8 Dědictví	58
7.4 Ženská obřízka	59
7.4.1 Příběh Waris Dirie.....	61

8. TRESTY PRO MUSLIMSKÉ ŽENY.....	64
8.1. Trest smrti za skutečné i smyšlené smilstvo.....	65
8.1.1 Příběh lásky Šér Álam a Memúnej	66
8.2. Vraždy ze cti.....	67
8.2.1 Případ znásilnění Kifáji.....	67
8.2.2 Případ znásilnění Muchtár	68
9. ISLÁM A MÉDIA.....	70
ZÁVĚR.....	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	78
SEZNAM OBRÁZKŮ	83

ÚVOD

Islám je v posledních deseti letech velice diskutovaným tématem. Ať už se to týká náboženského extremismu, který na sebe svými teroristickými útoky neustále poutá pozornost, či postavením žen, které to v islámském světě nemají vůbec snadné. Jejich osudy jsou nejdříve závislé na jejich otcích a poté na jejich manželech, kteří jim byli vybráni. Vše se odvíjí od Koránu. A to především od výkladu toho textu muslimskými muži, kteří ho chápou účelově a zpravidla chybně. Denně tak dochází k porušování práv žen v muslimských zemích.

K tomuto tématu mě přivedl autobiografický román Květ pouště od somálské modelky a aktivistky za lidská práva Waris Dirie. Waris byla somálskou kočovnicí, která podstoupila v pouhých pěti letech infibulaci, tedy nejkrutější formu ženské obřízky. Tato obřízka je vyžadována muži, kteří chtějí mít jistotu, že jejich budoucí manželky jsou ještě panny. Bez obřízky se žádná dívka v těchto zemích nemůže vdát a zůstane tak na krku své rodině. Mnoho islámských dívek na tento zákrok umírá již při samotné obřízce. Kvůli nehygienickým podmínkám se do rány často dostane infekce, která se zanítí a vede k smrti. Tímto bolestivým zákrokem však utrpení dívek nekončí. Samotné močení, či menstruace způsobují ženám velké bolesti, při kterých velice často omdlévají. Nemluvě o sexuálním soužití s jejich muži, kteří si otvor pro sexuální styk otevírají noži.

Tento příběh se mnou natolik otřásl, že jsem se začala o život muslimských žen zajímat více. Přečetla jsem mnoho knih, sledovala různé dokumentární pořady v televizi a sháněla informace, kde se dalo. Velkým obohacením pro mě byla i má kamarádka Hanka, která je islámem nadšená a jednu chvíli dokonce uvažovala o tom, že konvertuje k islámu a přestěhuje se do Íránu. Zajímavým zdrojem informací pro mě byla i osobní návštěva Turecka před třemi lety.

Cílem této práce je zobrazit postavení muslimských žen v arabském světě. Zachytit jaké postavení má žena v Koránu, v rodinném a veřejném životě, poznat práva žen a jejich závislost na mužích. Dále ukázat odlišnosti postavení muslimských žen v různých státech. K celkovému pochopení této problematiky se první kapitola zabývá

použitými prameny a literaturou. Druhá kapitola je věnována islámu a povinnostem každého muslima. Třetí kapitola je zaměřena na proroka Muhammada, na jeho noční příhody a desatero, kterým by se měli muslimové řídit. Čtvrtá kapitola pojednává o Koránu, tedy svaté knize všech muslimů a dále o islámském právu sunna a šarí'a, které hovoří o činech proroka a jsou tak dalším zdrojem pro věřící. Pátá kapitola vymezuje muslimský svět a šestá se zabývá postavením žen ve třech konkrétních obdobích. A to v době předislámské Arábie, v době proroka Muhammada a v současném muslimském světě. V sedmé kapitole se věnuji životu muslimských žen. Tedy otázkám manželství, rozvodu, polygamie, výchovy dětí a obřízky žen.

Za nejzajímavější část mé práce považuji podkapitolu, kde se věnuji již zmiňované ženské obřízce, a předposlední kapitolu, která se zabývá tím, jak muslimové trestají své ženy, které se nechtěly provdat, byly neposlušné nebo jen musely odčinit hříchy členů své rodiny.

Poslední kapitola se zabývá tím, jak je islám zobrazován v médiích. Celá kapitola se skládá ze třech částí: arabské jaro, muslimské ženy a muslimové v České republice.

Bakalářská práce má za úkol poukázat na postavení muslimských žen tak, jak je uvedeno v Koránu a jak je praktikováno v dnešní době. Ukázat, jak se tyto dva pohledy výrazně liší. Dalším cílem této práce je ukázat na to, že chyba není v Koránu, ale v lidech, kteří si prorokovo učení vykládají po svém a účelově se snaží zdůvodnit týrání žen. V neposlední řadě jsem chtěla čtenáře této práce pravdivě informovat o tom, jak muslimky žijí v arabských zemích a zemích i jinde na světě, kde nejsou tak přísná pravidla.

1. PRAMENY A LITERATURA

O životě muslimských žen, ale i o muslimském světě a islámu jako takovém existuje celá řada publikací. Vzhledem k odlišnosti muslimského světa od tohoto našeho se jím zabývá mnoho publicistů, kteří se do islámských zemí sami vypravili a na vlastní kůži tak zažili různé příběhy, které se staly základem jejich publikací. Právě díky jejich vlastním zkušenostem jsou jejich knihy pro čtenáře snadno pochopitelné a jejich prožitky snadno představitelné.

Základním motivem a zdrojem informací pro tuto práci se stal autobiografický román Květ pouště od somálské modelky a aktivistky za lidská práva Waris Dirie. V něm se vypráví příběh dívky, která v dětství podstoupila tu nejkrutější formu ženské obřízky tzv. faraónskou obřízku. Tato autobiografie odstartovala zvýšený zájem veřejnosti a médií o tuto problematiku, a tak se stala i tématem této práce.

Mezi další prameny zabývající se touto problematikou, které byly použity v této práci, patří: Islám bez závoje od Roberta Spencera, který přistupuje k celému muslimskému světu poměrně kriticky, dále je to kniha Světla a stíny islámu od Břetislava Turečka, novináře zabývajícího se Blízkým východem, který svou publikací přináší především informace o životě lidí v této části světa.

Problematikou postavení žen v muslimském světě se nejpodrobněji zabývá kniha Obrazy ženství v náboženských kulturách, která zachycuje historický pohled na postavení žen v muslimském světě, ale i současné postavení ženy v judaismu, křesťanství, islámu a dalších náboženstvích. Podobnou tematikou se zabývá i kniha Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici - mýtus a realita, kterou vydalo Ústředí muslimských obcí v Praze.

Velice důležitým zdrojem informací se také stala kniha Závoj a džíny od Magdalény Frouzové, která se zabývá současným životem muslimských žen. Hlavně si klade otázky, jak se muslimky oblékají, vzdělávají, jestli chodí do zaměstnání, jakou úlohu hrají tradice a rodina. Tato kniha není odbornou publikací, ale souborem výpovědí muslimek i Evropanek, případně křesťanek, které přestoupily na islám. Tyto výpovědi

předávají osobní zkušenosti, a proto si čtenáři díky této publikaci nejlépe představí, jaký život muslimky žijí.

Stěžejním pramenem informací této práce byl Korán, jehož ukázky súr jsou použity na několika místech textu, a tak pomáhají pochopit celou problematiku. Tuto verzi Koránu přeložil z arabského originálu český orientalista, historik a překladatel z arabštiny Ivan Hrbek. V úvodu knihy Ivan Hrbek popisuje stručnou historii islámu a také vysvětluje, jakým jazykem a stylem je Korán psán.

K pochopení muslimského světa je důležité znát i jeho historické počátky a také historický vznik islámu. K tomu sloužily knihy: Duchovní cesty islámu od Luboše Kropáčka, Kniha o náboženstvích od kolektivu autorů, Světové dějiny od Jaroslava Charváta a také knihy o Muhammadovi od autorů: Karen Armstrongové, Michaela Coooka, Barnaby Rogersona a Martina Lingse v anglické knize: His Life Based on the Earliest Sources. Každá kniha popisuje život Muhammada trochu jinak a v každé knížce se objevují nové zajímavé informace.

Muslimský svět je obrovský a patří do něj mnoho států, jejichž stručnou historii řeší knihy řady Stručná historie států jako o Turecku, Saúdské Arábii, Afghánistánu, Íránu a Iráku. Dále byly v práci použity poznatky Willema Vogelsanga z jeho knihy Dějiny Afghánistánu a Bernarda Lewise z knihy Dějiny Blízkého východu.

Tato práce se obrací hlavně k současnosti. Jejím cílem je zobrazit postavení žen v muslimském světě nejen z hlediska historického, ale především současného. Zmiňuje se také o problémech terorismu, džihádu a islámismu, které jsou nedílnou součástí muslimského světa. Těmito tématy se detailně zabývají knihy S puškou a Koránem od předního českého orientalisty Miloše Mendela, Husajn kontra Chomejní od Ivana Brože, dále také Islám a islamismus v České republice od Lukáše Lhořana a kniha Islám a islamismus od významného arabisty a filosofa Zdeňka Müllera.

Práce se také zabývá muslimy a muslimskými organizacemi, které se vyskytují v Evropě. Touto tematikou se zabývají knihy: Muslimské organizace v Německu, Rakousku a Švýcarsku od M. Klapetka, a výborně zpracovaná kniha od Miloše Mendela, Bronislava Ostřanského a Tomáše Rataje Islám v srdci Evropy. Dále bylo použito mnoho zdrojů publikovaných na internetových webových stránkách, jako například časopis českých muslimek Almanára, portál ústavu mezinárodních vztahů,

portál Islámské nadace v Brně, portál revue politiky, blogy Jana Kužvarta na internetových stránkách ČT24 či Lukáše Lhořana na iDNES.cz. Velkým zdrojem informací byl také zahraniční internetový zdroj: Oxford islamic studies online.

Velkým přínosem bylo také periodikum Nový Orient, který vydává Orientální ústav AV ČR. Záměrně byly vybrány články především z posledních tří let, aby byly informace co nejaktuálnější a týkaly se tak událostí, jako je například arabské jaro. Další použité periodikum byl časopis Planeta Země, ze kterého se čerpaly hlavně informace o islámu a Muhammadovi.

V obrazové části práce jsou použity mapy muslimské světové populace a rozšíření ženské obřízky v Africe, kde se provádí obřízka nejvíce. Tyto obrázky byly převzaty z internetových stránek Wikimedia Commons.

2. ISLÁM

Islám patří mezi nejmladší monoteistická náboženství hned po židovství a křesťanství. Samotné slovo islám se skládá z arabského kořene *silm*, které v překladu znamená: „být v míru“. Z tohoto kořene pocházejí také dva pojmy: islám (víra v Boží zákony) a muslim (věřící Božím zákonům). Pravou podstatou islámu je tedy vytváření řádu ve světě, který by měl fungovat podle Božích zákonů.¹

O islámu by se dalo říci, že je to stavba o třech podlažích. Nejspodnější podlaží představuje Korán, druhým jsou výroky a skutky proroka islámu shrnuté v sunně a třetím je muslimské právo *figh*. Všechna tato podlaží jsou navzájem propojena. Vše, co si muslim přečte v Koránu, k tomu najde v sunně odpovídající příklad a v muslimském právu pak příslušné nařízení.² Problémem je, že muslimové toto učení pouze přebírají z generace na generaci. Seznámit se dokonale s učením koránu zvládnou pouze islámští učenci.

Toto náboženství tvrdí, že mezi Bohem a člověkem není potřeba žádného prostředníka. Bůh a člověk jsou v přímém vztahu a není tudíž nutný nikdo třetí, jako je tomu v případě křesťanství, kde je tímto prostředníkem církev a faráři. Proto nemá islám žádnou instituci. Oproti tomu katolická církev má v čele papeže, sídlícího ve Vatikánu.

Přestože v předislámské době tvořili většinu obyvatel střední a západní Arábie kočovníci bydlící v poušti a stepích, islám u nich nevznikl. Vznikl v oblasti oáz, kde žilo usedlé obyvatelstvo. Nejvýznamnějšími místy byla Mekka a Medina. U Mekky se vyskytovaly bohaté studně, kvůli kterým se tak stala důležitou zastávkou na obchodní cestě, která spojovala jižní Arábii s oblastí staré kultury v Palestině a Sýrii. Proto také přešel obchod od šestého století do rukou Kurajšovců³, obyvatel Mekky.⁴

¹ *Planeta Země*, Praha: Česká Media Amercom, 2002, č. 3. ISSN 1213-5178.

² *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2004, č. 1. ISSN 0029-5302.

³ V arabštině toto slovo představovalo „žraloci“, KOLEKTIV AUTORŮ. *Kniha o náboženstvích*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1993. s. 182. ISBN 80-00-00010-5.

⁴ M Ů LLER, Z. *Islám a islamismus*. 1. vyd. Praha: Academia, 2010. s. 63. ISBN 978-80-200-1818-2.

Mekka se tak stala střediskem obchodu a kultovním místem celé západní Arábie, protože zde stálo staré božiště Ka'ba⁵. Toto božiště bylo původně Saturnovým chrámem. V dnešní době je Ka'ba krychlová budova, která stojí na černém kameni, který je v ní zazděn a je zřejmě meteorického původu. Kolem tohoto kamene shromažďovalo sanktuárium (svatostánek) obrazy různých bohů, které přitahovaly věřící i z velmi vzdálených míst. Právě Ka'ba a celá řada jiných posvátných míst v blízkosti Mekky se staly místem, kam se lidé každoročně sjížděli a vykonávali svou pout'.⁶

Kočovníci i usedlíci vyznávali náboženství, které bylo určitým druhem antropomorfního naturalismu a podobalo se primitivnímu pohanství starých Hebrejců. Přední místo zaujímal trojice božstev: Měsíc, Slunce a Venuše. Arabové se ale neklaněli přímo těmto tělesům, ale jejich pozemským reprezentantům, tedy různým božstvům a bůžkům. Božstvům přinášeli oběti v podobě velbloudů, ovcí a koz. Občas byly přinášeny i lidské oběti.

Nejznámějšími božstvy té doby byli: al-Lát⁷, al-Uzzá⁸ a Hubal. Hubal patřil k nejvyšším božstvům Kurajšovců a označuje se za pána Ka'by. Právě Hubalův idol z achátu je umístěn nad studní uvnitř Ka'by. Bohyně Al-Uzzá byla ochránkyní celého kmene a její obraz byl nošen pro štěstí do bitev. Mezi další uctívaná božstva například patřili: Dhu l-Chalasa, Wadd, Súwa, Sa'd, Jághút, Já'úg a Manát.⁹

Postupem času docházelo uvnitř kurajšovského kmene k bojům mezi jednotlivými klany, zejména kvůli finančním záležitostem. Mekka se stávala díky poutníkům a trhům, které se v ní pravidelně konaly, stále bohatší a bohatší. Proto byla založena rada, složená z vůdců a významnějších zástupců jednotlivých rodů, která měla otázku peněz řešit. Rada se skládala z vůdců nejbohatších rodů, které řídily mekkánskou politiku. Kurajšovci se tak stali i velice dobrými politiky.

⁵ V arabštině znamená toto slovo „kostka“, MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 1786. ISBN 978-80-7204-560-0.

⁶ CHARVÁT, J. *Světové dějiny*. 8. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. s. 124.

⁷ V arabštině představovalo toto slovo „bohyni slunce“, *Korán*. překlad HRBEK, I. Praha: Levné knihy, 2010. s. 18. ISBN 978-80-7309-992-3.

⁸ V arabštině toto slovo představovalo „Venuši“, (Tamtéž, s. 18)

⁹ (Tamtéž, s. 18)

V běžném životě hrála velkou roli i víra v džiny¹⁰ a demony, kteří se údajně nacházeli ve zříceninách, na opuštěných místech a na poušti, kde sledovali lidi. Vyskytovali se v různých podobách zvířat. Mnoho těchto démonů bylo zlých, a proto se lidé před nimi chránili různými amulety. Džinové mohli vstupovat i do lidí a zbavit je rozumu. Odtud pochází i arabské slovo pro blázna - madžnún, což v překladu znamená posedlý džinem. Na druhé straně však džinové také pomáhali k dosažení mimořádných schopností. Říkalo se tedy, že pod vlivem Džinů byli například básníci a věštcí. Z ovlivňování džiny byl nařčen i *Muhammad*, který byl označován za věštce.

Základem každého náboženství je Bůh, který je tvůrce světa, člověka a všeho na světě. Tento Bůh je muslimy nazýván Alláh¹¹ a muslimové se k němu pravidelně modlí, ať už v mešitách, či kdekoli jinde na světě, vždy obrácení směrem k Mekce. Posvátnou knihou muslimů je Korán a stejně jako jsou například křesťané rozděleni na katolíky a protestanty, muslimové jsou rozděleni na dvě základní větve a to na větev šíitskou a sunnitskou. Sunnitský islám je rozdělen ještě na další čtyři madhaby¹², neboli školy islámského práva a praxe. Mezi tyto směry patří: šafi'ovský, málíkovský, hanáfijský a hanbalovský.

2.1 Pět pilířů islámu

V islámské víře musí každý muslim dodržovat pět pilířů víry. Těmito pilíři jsou: šaháda - vyznání víry, salát - pět modliteb denně podle předepsaného obřadu, zakát - náboženská daň a to nejméně čtyřicetina platu a dárek charitě v podobě určitého majetku, sawm - půst v měsíci Ramadánu a hadždž - pout' do Mekky. Právě pout' do Mekky musí každý muslim jednou za život podniknout. Po téhle pouti se také stává každý muslim v očích ostatních váženější.¹³

¹⁰ Více ve slovníku MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 1028. ISBN 978-80-7204-560-0.

¹¹ Více ve slovníku MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 62. ISBN 978-80-7204-560-0.

¹² V arabštině toto slovo znamená „směr“, KOLEKTIV AUTORŮ. *Knihy o náboženstvích*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1993. s. 192. ISBN 80-00-00010-5.

¹³ *Planeta Země*, Praha: Česká media Amercom, 2002, č. 123. ISSN 1213-5178.

Pěti pilířů islámu se řídí sunnitský islám, šiité vyznávají sedm pilířů víry. Prvních pět je společných se sunnity, tedy: šaháda, salát, zakát, sawn a hadždž. Šestý pilíř je věnován ochraně islámských zemí, víry a šíření islámu. Sedmý pilíř se zabývá prosazováním dobrého a odsuzování zavrženíhodného.¹⁴

Šaháda – vyznání víry

Každý muslim musí být pevně věřící a k této víře připojit i skutky. Tyto skutky můžeme rozdělit na dvě skupiny: skutky lásky k bližnímu a úkony kultovní, jejichž cílem je vyjádřit oddanost člověka Bohu.¹⁵

Salát - modlitba

Nejstarší povinností muslima je modlitba neboli *salát*. Původně se muslimové modlili pouze v noci. Muhammad ale zavedl na konci první mekkánské periody nejdříve dvě denní modlitby a to ráno a večer, ke kterým postupně přidal ještě jednu, pravděpodobně tu polední. Až po Muhammadově smrti byla zavedena povinnost pěti denních modliteb. Při modlitbě bylo požadováno stání, které se střídalo s rukú¹⁶ a sudžúd¹⁷. O směru gibly¹⁸ k Mekce nebylo známo nic přesného. Až po přesídlení do Medíny se stal giblou Jeruzalém. Ten byl po rozchodu s židy zaměněn právě za Mekku.¹⁹

Každá modlitba byla platná pouze tehdy, pokud byly splněny stanovené podmínky: čistota těla, čistota místa a šatu, náležité odění, zaujetí správného modlitebního směru, znalost modlitebních časů a zbožné předsevzetí.²⁰

¹⁴ CVRKAL, Z. *Írán – stručná historie států*, 1.vyd. Praha: Libri, 2007. s. 114. ISBN 978-80-7277-337-4.

¹⁵ KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 5.vyd. Praha: Vyšehrad, 2011.s. 92. ISBN 978-80-7021-925-6.

¹⁶ V arabštině toto slovo znamená „úklon“, *Korán*. překlad HRBEK, I. Praha: Levné knihy, 2010. s. 34. ISBN 978-80-7309-992-3.

¹⁷ V arabštině toto slovo znamená „pokleknutí“, (Tamtéž, s. 34)

¹⁸ V arabštině toto slovo znamená „modlitba“, (Tamtéž, s. 34)

¹⁹ (Tamtéž, s. 99)

²⁰ KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. s. 96-97. ISBN 978-80-7021-925-6.

Zakát – almužna

V židovských a křesťanských kruzích, ze kterých přešlo do arabštiny toto slovo, znamenalo: očišťovat se, být zbožný. Korán odsuzuje egoismus bohatých a nabádá věřící k podporování chudých, zajatců, sirotků a nemajetných lidí. Toto všechno má správný muslim konat pro zalíbení boží a tudíž skrytě, ne veřejně.²¹

Sawm – půst

Tato povinnost byla zavedena v Medíně a Muhammad se zpočátku držel židovské praxe a nařídil den půstu na jeden den, tento den se nazýval ašúrá. Po rozchodu s židy pak Korán tento půst zrušil a nařídil postit se v měsíci ramadánu a to od východu až do západu slunce. Jedinou výjimku tvořili nemocní a cestující, kteří měli postní měsíc trochu volnější, museli si později však tyto zameškané dny nahradit, či se vykoupit almužnou. Půst je mimo jiné také předepsán jako náhrada za pouť, jako pokání za neúmyslné zabití věřícího a další porušení pravidel.

Povinný půst probíhá v devátém měsíci islámského kalendáře - ramadánu. Během ramadánu se mají věřící vyvarovat neslušných řečí, neshod a tělesných rozkoší. Samozřejmě se nesmí pít alkohol, kouřit a neměla by se pít ani voda, popřípadě jen malý doušek.

Muslimů se týkají také určité zákazy jídla a pití. S těmito zákazy se setkáváme poprvé až ve třetím mekkánském období, či na počátku medínského období. Tyto zákazy se týkaly pojídání zdechlin, krve, vepřového masa a nerituálně zabitých zvířat. V Koránu v súře 5:4/3 se praví: „*A jsou vám zakázány zdechliny, krev, vepřové maso a to, co bylo zasvěceno jinému než Bohu, dále zvířata zardoušená, či zabitá úderem, pádem, či bodnutím rohu nebo kousnutá divokou zvěří - kromě těch, jež jste očistili - a dále to, co bylo podřezáno na kamenech vztyčených.*“²² Neúmyslné porušení těchto zákazů však není pokládáno za hřích.

²¹ KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. s. 104-107. ISBN 978-80-7021-925-6.

²² Súra 5:4/3, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 600. ISBN 978-80-7309-992-3.

Muslimové mají také zakázáno pít víno. Tento zákaz nebyl původně v Muhammadově programu, dokonce prorok víno sám chválil jako jeden z projevů boží laskavosti. Až po jeho nepříjemných zkušenostech s opilými věřícími, pití vína zakázal. Víno bylo spolu s hazardními hrami považováno za dílo ďáblovo, a tudíž pevně zakázáno. V Koránu bylo jmenováno víno, pozdější teologové však vztahují zákaz na všechny alkoholické nápoje, jak tomu je i dnes.²³

Hadždž – pout' do Mekky

Posledním předpisem je hadždž. Mekka se stávala cílem kultovním a cílem Muhammadova politického snažení. Muhammad však nemohl převzít posvátný okrsek a jiná poutní místa v okolí Mekky, protože byla spjata s pohanskými božstvy. Po dobytí Mekky stanovil Korán řadu ceremonií a pout' do Mekky již byla možná. Vrcholem poutních obřadů bylo i obětování zvířat, což mělo zpečetit neužší spojení člověka s Bohem. Nejčastějšími obětními zvířaty byli velbloudi a ovce. Bůh si však nežádal oběti pro sebe, jelikož byl soběstačný. Oběti přijímal jen jako důkaz zbožnosti. Obětovaná zvířata byla také právě proto rozdělena mezi chudé a nemajetné občany Mekky nebo poutníky.²⁴

Pout' do Mekky je rozdělena na hadždž²⁵ a umru²⁶. Umra je pout', kterou lze vykonat téměř kdykoliv a i individuálně, doporučuje se ale v měsíci ramadánu. Zatímco hadždž představuje hromadnou pout' konanou v měsíci dhú al-hidždža. Povinnost vykonat tuto pout' má každý muslim, pokud mu to dovolí zdraví a majetkové poměry. Pout' hadždž představuje vyvrcholení a završení náboženského života každého muslima. Ten, kdo ji absolvuje, se pak nazývá hadždží a těší se velké úctě svého okolí. Pokud se umra koná souběžně s poutí hadždž, říká se jí kiran, pokud se koná před poutí hadždž nazývá se tamattu, pokud po pouti, je to ifrad.²⁷

²³ Více v článku Miloše Mendela v periodiku *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 1. ISSN 0029-5302.

²⁴ KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. s. 91. ISBN 978-80-7021-925-6.

²⁵ V arabštině toto slovo znamená „velká pout“, KOLEKTIV AUTORŮ. *Kniha o náboženstvích*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1993. s.187. ISBN 80-00-00010-5.

²⁶ V arabštině toto slovo znamená „malá pout“, (Tamtéž, s. 187)

²⁷ *Planeta Země*, Praha: Česká media Amercom, 2002, č. 154. ISSN 1213-5178.

3. PROROK MUHAMMAD

Ti, kteří přivedli k Bohu Alláhu celé národy, se v islámu nazývají proroky. Z Bible to byli například Adam²⁸, Noe, Abraham, Izmael, Mojžíš, Ježíš a posledním největším prorokem je podle islámu Muhammad.

Muslimové Muhammada na celém světě ctí a projevují mu obrovský respekt. Evropské křesťanské označení „mohamedánství“ neuznávají. Muslimové totiž neuctívají Muhammada, ale Alláha. Nemodlí se k Muhammadovi, ale k Alláhovi a nesouhlasí se zbožňováním jednoho z božích proroků a s považováním tohoto jména za jméno Boží příčiny.

Muhammad je všeobecně považovaný za zakladatele islámu. Narodil se v roce 570 či 571 v západoarabské Mekce. Podle všeho pocházel Muhammad z rodu Hášimovců, nepříliš významné a bohaté větve kmene Kurajšovců.²⁹ Rok prorokova narození se nazývá rokem slona, protože právě se slony přišla armáda habešského místokrále v Jemenu Abrahý. Muhammad se narodil jako pohrobek. Jeho otec Abdalláh zemřel několik týdnů před narozením svého syna. Podle legendy bylo v noci prorokova narození takové světlo, že jeho matka Ámina viděla jasně jako za dne. I perští kněží poznali příchod význačné osobnosti, protože jim uhasl jejich věčný oheň v zoroatrijském chrámu.³⁰ Dalším náznakem, že se Muhammad jednou stane velkou osobností byl sen, který měl jeden křesťanský mnich Bahír. V tomto snu viděl, jak jednomu z chlapců v přijíždějící karavaně, září nad hlavou svatozář. Když Muhammad povyrostl, skutečně přijel s karavanou a Bahír se tedy mohl přesvědčit, jestli byl jeho sen pravdivý. Po příjezdu karavany si vybral Muhammada, kterému objevil na zádech mezi rameny prorocké znamení. Sen se tedy stal skutečností.

Muhammad dlouhá léta pracoval jako průvodce kupeckých karavan. Monotónní cesty ho přivedli k meditacím a asi ve 40 letech začal svou prorockou činnost.³¹ Na těchto

²⁸ Více ve slovníku MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 19. ISBN 978-80-7204-560-0.

²⁹ COOK, M. *Muhammad*, 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 20. ISBN 80-207-0498-1.

³⁰ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 17-18. ISBN 978-80-242-1909-7.

³¹ Více v knize ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s. 43. ISBN 80-7106-732-6.

karavanních výpravách si Muhammada vybrala i jedna velice bohatá vdova, bohatá obchodnice Chadídža. Byla sice o patnáct let starší, ale to nebyl žádný problém. Muhammad tak měl mnoho času na své úvahy a rozjímání. Muhammadovi se dostalo prvního zjevení v roce 610, tedy v době, kdy bylo prorokovi čtyřicet let. Z počátku se prorok bál, jestli se nezbláznil. Dokonce jednu chvíli uvažoval i o sebevraždě. Nejprve hlásal svá zjevení pouze úzkému kruhu své rodiny.³²

Velice zvláštní je způsob, jakým se Muhammadovi dostávala zjevení. Spekuluje se o stavech epilepsie, paranoi, schizofrenie či hysterie. Moderní bádání však odmítá Muhammada označit za psychopata nebo člověka trpícího nějakou chorobou. Stavy, které prožíval, jsou tedy moderně nazývány stavy náboženské extáze mystiků. Vidění, které však Muhammad dostával, byla spíše výjimečná. Nejčastěji se Prorok ocitl v jakémsi transu, ve kterém slyšel hlasy, doprovázené zvoněním. V těchto chvílích se Prorokovi objevoval na čele pot a upadal do stavu podobného bezvědomí. Z tohoto stavu se po chvíli probral a ihned citoval verše. Někdy dostával tato zjevení i ve snu. Z počátku si Muhammad myslel, že tato zjevení přichází přímo od Boha, po nějaké době si uvědomil, že tato zjevení mu zprostředkovává anděl Gabriel.³³

Muhammad dělal zásadní rozdíl mezi vlastními výroky a mezi tím, co pokládal za slovo boží. Mezi vlastní výroky řadil různá nařízení, rozkazy a výroky, které se staly základem hadíthů.³⁴ Produkty jeho podvědomí jsou verše v Koránu.

Až v roce 612 nebo 613 vystoupil se svým učením před širokou veřejnost. Mekkánská oligarchie nebrala Muhammada zpočátku vůbec vážně. Naopak se mu vysmívala, že je blázen. Muhammad však na svou stranu získával stále více a více přívrženců. Oligarchie se začala obávat svého vedoucího postavení. Největší obavy měli z uznání Muhammada prorokem. To by totiž znamenalo přiznat, že je Muhammad nejmoudřejším mužem určeným k řízení mekkánských záležitostí. Toho se oligarchie samozřejmě velice bála, a tak se ho snažila zničit. Muhammadovi nařídili, aby přestal útočit na pohanská božstva a přijal je jako součást svého náboženství. Muhammad byl

³² Více v knize ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*, 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. s. 69-73. ISBN 80-7106-732-6.

³³ *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 95. ISBN 978-80-7309-992-3.

³⁴ V arabštině toto slovo znamená „zprávy o výročí a činech proroka Muhammada“, KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 121. ISBN 978-80-7185-890-4.

ochoten z části na tuto dohodu přistoupit, a proto po určitou dobu recitoval verše, ve kterých udával, že je možné obracet se k pohanským božstvům al-Lát, al-Uzzá a Manát jako k přímluvcům u Boha.

Zanedlouho však pochopil, že tento kompromis k ničemu nevede a tak opět striktně zdůrazňoval monoteismus islámu. On i jeho přívrženci tak začali být opět pronásledováni. Jedinou možností, jak uchránit přívržence před tímto tlakem, byl útek. Muhammad tedy vyslal silnou skupinu muslimů do Etiopie, ze které se však většina vrátila v roce 622 zpět a zbytek v roce 628. Muhammad to měl v Mekce velice těžké. Zanedlouho ho potkaly dvě velké ztráty, které byly osudné. V roce 619 zemřel Abú Tálíb, jeho hlavní ochránce a zanedlouho poté i Chadídža, prorokova věrná manželka.

Počet přívrženců islámu se dlouho nezvyšoval. Obrat nastal až v roce 620, kdy se Muhammad sešel s několika předáky z Jathribu. Ti ho přijali jako svého proroka, poslouchali a bránili ho před nepřáteli. Muhammad pak vyslal na základě této dohody do Jathribu několik přívrženců, aby tam hlásali základy nové víry. Tito přívrženci se později nazývali muhádžirové. Muhammad do Jathribu později i utekl a udělal z něj základnu svého náboženství. Tento útek se nazývá hidžra³⁵ a znamenal v životě proroka velký přelom. Muhammadovi stoupenci ho začali nazývat prorokem a právě od tohoto momentu se počítají roky v islámském kalendáři a začíná muslimská éra.³⁶

Po nějaké době se však Muhammadovi a jeho stoupencům nedostávalo peněz, a proto přišla na řadu válečná tažení, včetně přepadávání karavan. Muhammad se tak stal krutým válečníkem. Nařizoval zabíjet nepřátele, stal se tedy mužem války. Rozhodl se skoncovat s mnoha nepřáteli v Medíně. Všichni muži byli pobiti, děti a ženy si rozdělili muslimové jako kořist. I takový byl Muhammad, velký vzor všech muslimů.³⁷ Postupně si Muhammad podmanil celou Arábii, nejen vojenskými výpravami, ale i loupením, různými smlouvami a dokonce i vlastními sňatky s Mekánkami.

³⁵ Více ve slovníku MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 1425. ISBN 978-80-7204-560-0.

³⁶ *Planeta Země*, Praha: Česká Media Amercom, 2002, č. 104. ISSN 1213-5178.

³⁷ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 20-22. ISBN 978-80-242-1909-7.

Prvním směrem, který Muhammad přikázal k modlení, byl směr k Jeruzalému. Velmi si totiž vážil monoteistického náboženství judaismu a Ježíšova učení. Nakonec však došlo k rozepři s židy a Muhammad změnil směr modlitby na Mekku.³⁸

Po smrti Muhammada vznikly i dvě nepřátelské větve islámu: sunnitská a šíitská. K Sunnitům se hlásí asi osmdesát procent všech muslimů. Šíité jsou zastánci toho, že hodnost chalífa³⁹ neboli následovníka se musí udělovat pouze potomkům Muhammadovy rodiny. Tedy potomkům chalífa Aliho Ibn Táliba a jeho ženy Fátimy, což byla prorokova dcera. Chalífové se měli stát synové Fátimy Hasan a Husajn. Sunnité se naopak odvolávají na sunnu, kde mají své privilegované postavení.

3.1 Muhammadovy tři noční příhody

První příhoda - noc předurčení zvaná *Lailat al kadr*

Během této noci se prorokovi poprvé zjevil archanděl Gabriel⁴⁰, který řekl: „*Opakuj ve jménu Pána tvého, který tě stvořil...*“⁴¹ Právě tato noc přivedla k Muhammadovi první věřící. Prorokova další zjevení byla po jeho smrti zapsána do Koránu.

Druhá příhoda - noční cesta zvaná *Isra*

Při této cestě uskutečnil prorok nebeskou pouť z Mekky do Jeruzaléma a hovořil s biblickým Adamem a Ježíšem. V Jeruzalémě se poté postavil na svatý kámen, kde biblický Abrahám obětoval svého syna. Vznesl se do nebe a ještě před východem slunce se vrátil zpět do Mekky. Tato cesta se stala později inspirací pro mnoho muslimských mystiků zvaných *sufi*. Právě tímto způsobem pronikal Muhammad islámským světem. Všechny ohromil duchovní mysticismus, který vyplýval z kontaktu s Alláhem.⁴²

³⁸ CHARVÁT, J. *Světové dějiny*. 8. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979. s. 125.

³⁹ Více v knize MENDEL, M. *S puškou a Koránem*, 1. vyd. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. s. 173-174. ISBN 80-85425-63-5.

⁴⁰ (Tamtéž, s. 149-150)

⁴¹ *Planeta Země*, Praha: Česká Media Amercom, 2002, č. 3. ISSN 1213-5178.

⁴² *Planeta Země*, Praha: Česká Media Amercom, 2002, č. 3. ISSN 1213-5178.

Třetí příhoda - útěk z Mekky do Mediny zvaný *Hidžra*

Tato příhoda se stala v roce 622, kdy Muhammad uprchl se svými druhy z Mekky do Mediny před obyvateli, kteří zastávali polyteismus. V Medině na něj už čekali zastánci nového náboženství a také židovská komunita. V této době vznikla v Medině první mešita, která dodnes slouží jako místo společných setkání a modliteb.⁴³

3.2. Muhammadovo desatero

Hlavními zásadami tohoto desatera jsou:

- nepřidružovat nikoho k Bohu,
- ctít rodiče, být laskavým k rodině a příbuzným,
- nezabíjet děti (dcery) z obavy před zchudnutím,
- nedopouštět se cizoložství,
- nezabíjet neoprávněně,
- dávat správné míry a váhy,
- nedotýkat se jmění sirotků,
- dodržovat smlouvy,
- nenásledovat něco, o čem nemá člověk vědění,
- nechodit pyšně a domýšlivě po zemi.

Postupem času přibýly do tohoto učení ještě další zásady: čestnost, upřímnost ve slovech a činech, odsuzování pokrytectví a lakoty. Korán dále doporučuje vyhýbat se špatné společnosti, mlčet o nedostacích druhých, zdržovat se posměšků, nepřisahat zbytečně, být zdvořilý a ohleduplný, neokrádat ostatní a nevstupovat do domu jiného bez dovolení a ohlášení.⁴⁴ Muhammad vymýtil lichvu, hazardní hry, a dokonce prosadil dědictví pro ženy. Ženám se díky němu dostalo lepšího postavení, přestože majetkově byly stále závislé na mužích.

⁴³ LINGS, M. *Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources*. Rochester, Vermont: Inner Traditions International, 2006. s. 123-124. ISBN 1594771537.

⁴⁴ *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 103. ISBN 978-80-7309-992-3.

Na druhé straně Muhammad neodstranil krevní mstu za zabití, nechtěl totiž zasahovat do práv jednotlivých kmenů. Snažil se však omezit krevní mstu výkupným a stanovil, že tato krevní msta může být vykonána jen na skutečném pachateli, nikoli na kterémkoli z členů kmene, jak tomu bylo dříve.

Muhammad také přinesl nové pojetí trestu za zločin krádeže. Zloděj byl potrestán useknutím ruky. Nebyla jiná možnost, jak zloděje potrestat. V té době byly totiž věznice ještě věcí neznámou. Dalším krutým trestem je trest za cizoložství, které pokládá Korán za jeden z nejtěžších hříchů. Podle tradice mají oba provinilí dostat sto ran bičem a žádný z nich již nesmí vstoupit do manželství s věřícím. O trestu ukamenováním v Koránu není ani zmínka. Přesto se ukamenování dnes běžně používá.

4. ISLÁMSKÉ PRÁVO A MORÁLKA

4.1 Korán

Korán je svaté písmo muslimů. Obsahuje sbírku textů, které přednášel Muhammad v průběhu dvaceti let své prorocké činnosti. V počátku byl určen pouze pro ústní recitaci, proto také došlo k jeho uspořádání do písemné a knižní podoby až po Muhammadově smrti. Muhammad si vše uchovával ve své paměti. Občas však používal své přívržence jako písaře. Diktoval jim nejen svou korespondenci, ale i části Koránu krátce po jejich zjevení.⁴⁵ Těmito písaři byli například: Ubajje ibn Ka'ba a Zajda ibn Thábita. Muhammad chtěl přinést Arabům podobnou knihu zjevení jako mají židé a křesťané, proto vědomě navazoval na biblický materiál a opíral se i o jiná předchozí monoteistická náboženství. Příbuznost koránského učení s židovským a křesťanským je proto nesporná.

Právě biblické příběhy se objevují již v prvním mekkánském období. Nejčastější jsou verše o Mojžíšovi a Faraónovi. Jiní proroci tak často zmiňovaní nejsou. V Koránu je uváděna i celá řada starozákonných postav, jako např.: David a Šalamoun, Saul a Goliáš, Eliša, Eliáš, Jonáš, Job a další. Jejich příběhy mají dát morální ponaučení a ilustrovat všemohoucnost a milosrdenství boží. Josefovi a jeho bratrům je pak věnována celá dvanáctá súra, kterou muslimové pokládají za vůbec nejkrásnější.

Z Nového zákona se pak v Koránu vyskytuje hodně veršů o Ježíši, dále je to příběh o Janu Křtiteli, Zachariášovi a vyprávění o početí Marie. Nejvíce místa v Koránu je věnováno Ježíši, jehož zrození je uznáváno a on je přirovnáván k novému Adamovi. Muhammad ho pokládal za jednoho z největších proroků, který vykonával zázraky. Korán však popírá Ježíšovo božství a také jeho smrt na kříži. Z nebiblických příběhů se pak v Koránu setkáváme s románem o Alexandru Velikém, s rabínskými legendami a s legendou o sedmi spáčích efezských.

V Koránu jsou tři základní kategorie nadpřirozených bytostí: andělé, džinové a satani. Džinové jsou převzati ze starého arabského náboženství. Učení o andělech a satanech má původ v křesťanství a židovství. Andělé jsou podrobeni Bohu. Tvoří jeho dvůr,

⁴⁵ COOK, M. *Muhammad*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 71-73. ISBN 80-207-0498-1.

vedou záznamy o lidských činech, jsou vysíláni jako prostředníci k prorokům, střeží peklo a převádějí lidi při posledním soudu. Mezi džiny jsou jak věřící, tak nevěřící a satan je jednoznačně záporný, tedy zlá nadpřirozená bytost. V Koránu jsou jménem uváděni jen tři andělé. Prvním andělem je Gabriel, který přináší Muhammadovi Korán, dále je to Miká'il a posledním je Málik, který je hlavním strážcem pekla.

Popud k prvnímu sestavení Koránu dal 'Umar v roce 633, pozdější druhý chalífa. Obával se, že by mohla znalost Koránu zaniknout a tak navrhl chalífovi Abú Bakrovi, aby uspořádal Korán v písemné formě.⁴⁶ Vedle tohoto exempláře existovaly později ještě čtyři sbírky celého Koránu. A to sbírky: kodex Ubajje ibn Ka'ba těšící se obliby v Sýrii, kodex 'Abdalláha ibn Mas'úda oblíbený v Kúfě, kodex Abú Músy al-Aš'arího mající autoritu v Basře, a kodex Miqdada ibn 'Amra oblíbený v Himsu v Sýrii.⁴⁷ Tyto kodexy se mírně lišily ve čtení, pravopisu jednotlivých slov a také v uspořádání jednotlivých súr. Žádná z těchto variant se však zásadně nelišila od pozdější uthmánské oficiální redakce. Stále však docházelo ke sporům o autentičnost a správnost čtení Koránu. Byla tedy ustanovena zvláštní redakční komise, která měla Korán uspořádat do konečné a jedné jediné platné formy.

Tato komise se opírala především o Hafsin exemplář, protože Hafsin byla vdova po Muhammadovi. Čekalo se tedy, že tento exemplář bude nejvěrohodnější. Komise zhotovila tři opisy, z nichž jeden zůstal v Medíně a zbytek byl poslán do hlavních míst provincií. Tímto způsobem vznikl autorizovaný text Koránu, kterému se také říká uthmánský text či Vulgáta. Redakce určila počet súr, počet veršů v súrách a dala je do nynějšího pořadí.

Na počátku osmého století došlo k pevné fixaci diakritických bodů, aby nedocházelo ke čtení různými způsoby. V desátém století se pak stalo ortodoxní doktrínou, že je možné Korán číst sedmi kanonickými způsoby, tzv. čteními, které se všechny opírají o původní uthmánskou redakci.

V Koránu jsou nejdelší súry umístěny na samý počátek knihy. Toto kanonické uspořádání však nebylo uspořádáno důkladně. Byl tedy narušen chronologický sled súr. Časové rozdíly můžeme poznat podle údaje o místě vzniku jako mekkánské a medínské

⁴⁶ *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 70. ISBN 978-80-7309-992-3.

⁴⁷ (Tamtéž, s. 71-72)

období. Podle kanonického uspořádání je na samém počátku medínské období, kdy měl islám za sebou již deset let vývoje. Súry předpokládají znalost dříve přednesených částí, které jsou však umístěny v Koránu mnohem dále. Chce-li čtenář porozumět Muhammadovým představám a pochopit tak i vývoj Koránu, musí Korán číst ne podle mechanického uspořádání ale podle časového sledu.

Jak řekl zakladatel jedné ze čtyř právních škol islámu: „*Korán je řeč boží, sepsaná v exemplářích, zachovaná v paměti, přednášena jazyky, zjevená Prorokovi. Naše vyslovování, psaní a přednášení Koránu je stvořené, zatímco Korán sám o sobě je nestvořen.*“⁴⁸

Korán je jako kniha rozdělen na 114 kapitol zvaných súry. Tyto súry jsou různě dlouhé a od sebe oddělené záhlavími. V nejstarších exemplářích se tato záhlaví nevyskytovala, jméno súry bylo uvedeno na jejím konci. Názvy súr byly po dlouhou dobu jediným způsobem, jak citovat Korán. Číslování súr bylo totiž zavedeno až v 19. a 20. století. Název súry má jen málokdy přímý vztah s obsahem. Obvykle bylo použito slovo z prvních veršů, které se pokládalo za důležité. V některých případech se však můžeme setkat s pojmenováním súry podle posledního slova verše.

Muslimové rozdělili celý Korán na třicet přibližně stejně dlouhých částí, tzv. adžžá‘, které odpovídají třiceti nocím postního měsíce ramadánu. Právě v době ramadánu by měl každý muslim přečíst nebo odříkat celý Korán.

Každá súra obsahuje určitý počet menších celků, které se nazývají ája. Slovo ája používáme v překladu jako verš. Údaje o celkovém počtu veršů kolísají. Podle kúfských učenců jich je 6 236 a obsahují 77 934 slov a 323 621 písmem. Podle baserských učenců je veršů 6 204, podle damašských 6 226, podle himských 6 232, podle medinských 6 214 a podle mekkánských 6 219. Rozdíly v počtu veršů jsou způsobeny rozdílným dělením textu na verše. Obvykle končí verš rýmem nebo asonancí, čili souzněním.

Na počátku 29 súr se nachází také tzv. záhadná písmena, tedy písmeno nebo skupina písmen, zvaných al-fawátih⁴⁹ nebo al-hurúf al-muqatta‘a. Súry začínající stejnými písmeny tvoří často menší celky. Tato písmena tvoří záhadu Koránu, která nebyla

⁴⁸ *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 46. ISBN 978-80-7309-992-3.

⁴⁹ V arabštině toto slovo znamená „otvírající“, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 46. ISBN 978-80-7309-992-3.

dodnes rozluštěna. Část muslimů to pokládá za boží tajemství, někteří vidí tyto zkratky jako zkratky božích jmen. Někteří říkají, že písmena jsou iniciály nebo zkratky jmen osob, které uspořádaly vlastní exempláře Koránu za Muhammadova života. Z nepozornosti pak byly tyto značky ponechány na počátku některých súr. Nepodařilo se však nalézt jednoznačné řešení, které by vysvětlilo, proč písmena na počátku některých súr jsou a některých ne.

Styl Koránu není jednotný, liší se podle doby, kdy vznikaly jednotlivé části nebo súry. Je dílem spíše rétorickým, než básnickým. Větší část tvoří texty vyprávěcí, nařízení nebo příkazy. Proto v Koránu nacházíme často opakování stejných frází a obrátů, také ale i celé pasáže a témata.

Charakteristickým rysem koránského stylu je použití rýmované prózy. Koránský styl je však těžké zařadit do nějaké kategorie. Korán je na rozhraní rétoriky, homiletiky, poezie a prózy. Muhammad si také liboval v přirovnání a v metaforickém užití slov. Některá přirovnání jsou občas i humorná.

Muslimové pokládají nejen obsah, ale i styl a jazyk Koránu za něco jedinečného a nenapodobitelného. Považují Korán za božské dílo, protože přeci žádný smrtelník není schopený něco tak dokonalého vytvořit.

4.2 Sunna

Sunna jsou původní muslimská vyprávění o slovech a činech proroka Muhammada. Tyto texty jsou svým významem hned za Koránem. Jsou mnohem rozsáhlejší a tím pádem i podrobnější než Korán. Sunna je tedy hlavním zdrojem pro šariu, nebo-li islámské právo a zvyky.

Ve velice úzkém vztahu je sunna s tzv. hadíthy. Hadíthy jsou sbírky záznamů o slovech a činech Muhammada a jsou vedle Koránu stěžejním zdrojem islámského práva. Tyto sbírky v podstatě vytvářejí sunnu. Celkem šest těchto sbírek bylo velice brzy uznáno a dodnes jsou považovány za nejvěrohodnější. Jsou označeny souhrnným jménem sahíh Sittah, neboli správný a spravedlivý.

První sbírkou je sahih Bucháří vytvořená imámem - tedy učitelem Koránu, Muhammedem ibn Ismá'ílem al-Buchárim, dále je to sahih Muslim. Tato sbírka je obdobná a sestavená Muslimem ibn al-Hadždžádžem al-Qušajrím. Dalšími sbírkami jsou: sunna Abú Dáwúda as-Sijistáního, práce Muhammeda ibn Mádží, dále práce Abú Isá Muhammeda at-Tirmidhího a Ahmada ibn Šu'ajb an-Nasá'ího.⁵⁰

Avšak výskyt hadíthu v jednom z těchto pramenů ještě nic neříká o jeho autenticitě. Muslimové rozdělují hadíthy na správné, dobré nebo také hasan - schválené, da'íf - slabé a podvržené - mawdú'. Důležité je, kolikrát se hadíth opakuje v tradicích, jestli se shoduje s učením v Koránu, kolik pramenů o něm mluví a je zde i mnoho dalších důležitých aspektů. Asi nejvyššímu postavení se těší první dvě uvedené sbírky, které již ve svém názvu nesou slovo sahih. Právě slovo sahih je známkou jejich důvěryhodnosti a prestiže. Mnoho náboženských učenců se dokonce shodlo, že sbírka sahih al-Bucháří je po Koránu nejautentičtější knihou.

4.3 Šaría

Šaría je souhrn pravidel náboženské a právní povahy. Tento souhrn pravidel je muslimy chápán jako „Boží zákon“. V šarii jsou zakotveny nařízení a předpisy, jimiž by se měl každý správný muslim řídit. Zabývá se běžnými záležitostmi života včetně politiky, ekonomie, obchodu, rodiny, sexuality a sociálních věcí.⁵¹

Rozdělení veškerého lidského konání do několika kategorií:

Povinné - fard

Zahrnuje náboženské závazky. Pokud muslim tyto náboženské závazky neplní, koná tak hřích.

⁵⁰ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 59. ISBN 80-7254-761-5.

⁵¹ Více k tomuto tématu v článku SONN, T. *What Is Shari'ah?* [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0408_shariah.html

Zakázané - harám

Pokud muslim koná zakázané skutky, páchá tak těžký hřích.

Povolené - halal

Povolené skutky jsou všechny ostatní mimo zakázané a povinné a lze je provádět.

Rozdělení povolenných činů:

- doporučené – mandúb,
- nedoporučené – makrúb,
- neutrální – mutlak.

5. MUSLIMSKÝ SVĚT A JEHO VYMEZENÍ

Muslimský svět je území států či národů, kde je islám většinovým náboženstvím, tedy tvoří více jak padesát procent (viz obrázek 1). Mezi takové státy řadíme například: Egypt, Tunisko, Turecko, Maledivy, Maroko, Afghánistán, Albánie, Ázerbajdžán, Pákistán, Irák, Írán, Palestina, Saúdská Arábie, Kuvajt, Spojené arabské emiráty, Sýrie, Bahrajn, Bangladéš, Brunej, Indonésie, Jemen, Jordánsko, Katar, Kazachstán, Komory, Kyrgyzstán, Libye, Malajsie, Mauretánie, Omán, Senegal, Somálsko, Alžírsko, Súdán, Tádžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán.

Obrázek 1: Muslimská světová populace

Zdroj: WIKIMEDIA COMMONS. *World Muslim Population*. [online]. 11. 10.

2008/2013-03-10 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_Muslim_Population_Map.png

Islám patří mezi světově nejrychleji rostoucí náboženství. V současné době se počet muslimů blíží k jedné miliardě, což je něco přes šestinou světové populace.⁵² Čítá tak mezi své přívržence každého pátého člověka na světě. Pokud bude jeho růst pokračovat

⁵² COOK, M. *Muhammad*, 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 9. ISBN 80-207-0498-1.

tímto tempem, tak vytlačí za několik desítek let ostatní náboženství a stane se jediným majoritním na světě. Například ve Francii se hlásí k islámu deset procent obyvatel. Ve srovnání s ostatními zeměmi západní Evropy jsou muslimové ve Francii zastoupeni nejvíce. V zemi je již kolem 1 500 mešit ve srovnání s 40 000 kostely, které tam však stojí již celá staletí.

Česká republika se také nevyhne určitému průniku islámu. Zatím však ještě není pro většinu uprchlíků z islámských zemí tzv. vybájenou cílovou oblastí, protože poměry v našich uprchlických táborech a jednání s příslušnými imigračními úřady o tzv. „povolení k pobytu“ ještě zdaleka nejsou ideální. Česká republika bude ještě dlouho spíše tranzitní zónou, odkud se budou muslimové moci dostat do Německa, Nizozemska, Francie a dalších zemí, kde jsou podmínky pro život muslimských imigrantů příznivější.⁵³

Ve všech muslimských zemích přetrvává absolutismus a všechny země s výjimkou Turecka jsou považovány za tyranie. K tomu přispívá i tajná policie a armáda, které mají v těchto zemích velký vliv. V některých zemích dokonce přežívá otrokářství, jako například v Súdánu, Saúdské Arábii a Mauretánii.

Rozdělení muslimských zemí do pěti skupin podle způsobu organizace řízení podle Roberta Spencera⁵⁴:

Tradiční autokracie

K těmto autokraciím řadíme Saúdskou Arábii a šejchovství v Perském zálivu. Tyto země lpějí na tradicích a zvycích, které jsou hluboko zakořeněny. Základem všeho je Korán a muslimská tradice.

Moderní autokracie

Do této skupiny řadíme státy jako jsou: Jordánsko, Egypt a Maroko. Tyto země mají kořeny v tradiční autokracii. Spějí však k modernizaci a demokratizaci a stojí na

⁵³ MENDEL, M., B. OSTRÁNSKÝ a T. RATAJ. *Islám v srdci Evropy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. s. 11-13. ISBN 978-80-200-1554-9.

⁵⁴ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 109-111. ISBN 80-7254-761-5.

rozhraní mezi islámem a západním světem. Tyto relativně moderní muslimské státy však trpí za svou pokrokovost. Jsou terčem mnoha útoků radikálních muslimských skupin.

Fašistická diktátorství

Mezi tato diktátorství řadíme Sýrii a Irák. Právě v těchto zemích se rodí radikální muslimové, kteří opovrhují syrským Bašárem Assadem a již zesnulým iráckým Saddámem Husajnem pro jejich neislámské vedení země. Vše se odvíjí od okupace těchto muslimských zemí evropskými kolonizátory na konci devatenáctého století. V této době si mnoho muslimů osvojilo evropské myšlení a oblékání. Na druhé straně zde byli tací, kteří se vrátili k čistému islámskému náboženství, a začaly tak vznikat radikální skupiny muslimů.

Radikální islámské režimy

Zatím existují dvě země s tímto režimem a jsou to Írán a Súdán.

Republiky bývalého Sovětského svazu ve Střední Asii

Tyto republiky stojí na rozhraní mezi sovětskou autokracií a islámskou autokracií. Ve všech těchto státech je velké napětí, které se vyskytuje v islámských státech po celém světě. Jsou zde neustálé spory ohledně sekularismu⁵⁵ a šarii. Příkladem sekulárních států jsou Ázerbájdžán a Kyrgystán.

Rozdělení muslimského světa z hlediska národnostního:

Arabská část

Arabové tvoří cca jednu třetinu z celkového počtu muslimů.

⁵⁵ Více v knize MENDEL, M. *S puškou a Koránem*, 1. vyd. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. s. 53-60. ISBN 80-85425-63-5.

Nearabská část

Část nearabskou tvoří národy jako: Ázerbájdžán, Írán, Indonésie, Turecko a také mnohé státy v Evropě. Právě v Evropě se nacházejí největší muslimské menšiny a to v těchto evropských státech: Francie, Belgie, Německo, Nizozemsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie a Rusko. Tyto menšiny přicházejí ze severní Afriky, Turecka a Asie.

6. POSTAVENÍ MUSLIMSKÝCH ŽEN

Postavení muslimských žen je v dnešní době velice diskutované téma. Stále častěji se lidé seznamují s příběhy žen z muslimských zemí, které byly týrány svými muži, podstoupily jako pětileté obřízku, či byly zabity svou rodinou kvůli rodinné cti. Člověk žijící v moderním světě jen těžko chápe, jak se tyto zločiny mohou dít a jak je možné, že pachatelé nejsou potrestáni. Proto také mnoho pokrokových lidí z celého světa bojuje proti muslimským tradicím. Nelíbí se jim, jak se s ženami v těchto částech světa zachází. Kritizují toto náboženství a očekávají, že se stav zlepší. Mnohem účinnější způsob je ale odstraňovat negramotnost. Vzdělané ženy by tak měly větší přehled, chtěly by cestovat, a tak by také viděly, jak se mají ženy jinde na světě. Jistě by chtěly svou společenskou pozici zlepšit.

Za zmínku stojí i myšlenka pana Šaríf ‘abd al- ‘azíma, Ph.D., autora knihy: *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici*. Tento autor přišel ve své knize se zajímavou myšlenkou. Celosvětová muslimská komunita by měla podle něj vydat chartu práv muslimek založenou na Koránu a učení Proroka. Právě tato charta by měla zajistit muslimkám všechna práva, která jim byla dána Stvořitelem. Poté by musely být využity všechny prostředky, aby se zajistila řádná realizace této charty a muslimové by tak museli svým matkám, manželkám, sestrám a dcerám na celém světě zaručit plná islámská práva.⁵⁶

Na postavení muslimských žen se musí pohlížet z různých hledisek. Muslimky zastávají rozdílná postavení z pohledu islámu jako víry a z pohledu veřejného a rodinného života.

Islám jako víra

Z pohledu islámu jako víry je žena rovna muži. Korán považuje obě pohlaví za plnohodnotná. Vždy oslovuje společně muže i ženu, kteří jsou si rovni před Bohem i ve vztahu k němu, což je důkazem toho, že jejich rozumové schopnosti si jsou

⁵⁶ ‘ABD AL-‘AZÍM, Š. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici - mýtus a realita*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2011. s. 72-73. ISBN 978-80-904373-7-1.

rovnocenné. Muž i žena musí stejně plnit pět pilířů islámu (viz kapitola 1), oba se musí pravidelně modlit, dodržovat půst a vykonat pout' do Mekky. Před Bohem jsou si tedy oba rovnocenní: „*A ten, kdo koná dobré a je věřící – ať je to muž, či žena – ten vejde do ráje a nebude ošizen ani o slupku pecky datlové.*“⁵⁷

Jisté výjimky přináší biologická odlišnost ženy. Tyto výjimky se projevují v povinnostech o rituální čistotě a v případě půstu, kdy má žena jisté úlevy v těhotenství a při kojení. Také pout' do Mekky nesmí žena vykonávat sama, ale vždy v doprovodu svého muže. V mešitách se ženy modlí stranou, za zástěnou nebo v řadách za muži, aby muže nějak nerozptylovaly.⁵⁸

Veřejný a rodinný život

V rodinném a veřejném životě náleží vedoucí úloha muži, protože právě muži živí své ženy. Muslimská rodina je tedy patriarchální. Muž smí ženu dokonce i „mírně“ bít, aby předešel případným dlouhým hádkám. Svatou knihou a Alláhem jsou tělesné tresty povoleny. Záleží tedy na každém muslimovi, jestli bude tělesné tresty na své ženě uplatňovat a v jaké míře.

Svou převahu je muž povinen vyvažovat právě materiálním zabezpečením, za které nese odpovědnost jen on sám. Vedoucí postavení mužů v rodinách se dodržuje především na veřejnosti, v domácnostech tomu může být i naopak.

*„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“*⁵⁹

Vyšší postavení mužů je patrné i v pokynech o soudním svědectví, kdy je jeden muž roven dvěma ženám: „*A žádejte svědectví dvou svědků z mužů vašich a nemáte-li dva*

⁵⁷ Súra 4: 123/124, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 536. ISBN 978-80-7309-992-3.

⁵⁸ KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 122. ISBN 978-80-7185-890-4.

⁵⁹ Súra 4:38/34, *Korán*. překlad HRBEK.. Praha: Levné knihy, 2010. s. 526. ISBN 978-80-7309-992-3.

muže, pak vezměte jednoho muže a dvě ženy z těch, které uznáte za vhodné svědkyně; aby, kdyby jedna z nich se zmylila, druhá ji mohla připomenout.“⁶⁰

Je tedy patrné, že některé verše v Koránu jsou protichůdné. Na jedné straně jsou si muži a ženy rovni, na té druhé je muž ženě nadřazen a může ji i fyzicky trestat. Korán tak poskytuje velký prostor pro výklad jeho veršů. Důležitý je především výklad a přístup v každé rodině.

Velký vliv na rozdílná postavení žen mají tři faktory:

Státní zřízení

Vliv na postavení žen má státní zřízení, které může být: moderní autokracií, tradiční autokracií, fašistickým diktátorstvím, radikálním islámským režimem, či republikou bývalého Sovětského svazu ve Střední Asii.

Demografická lokalita

Město a venkov. Ženy na vesnicích musí dodržovat veškerá pravidla přísně, protože tradice tu jsou nadevše. Muslimky na vesnici jsou také více hlídány díky nižšímu množství obyvatel oproti městu.

Rodinné zázemí

Rodina a manžel ženy.

⁶⁰ (Tamtéž, Súra 2: 282, s. 478-479)

6.1 Ženy v předislámské Arábii

Muslimští historikové nazývají předislámské období obdobím džáhilíje⁶¹, neboli obdobím nevědomosti a barbarství. O myšlení tehdejších Arabů a o postavení žen nemáme příliš informací.

V předislámské Arábii reprezentovaly ženský prvek tři bohyně: bohyně Manát, al-Lát a al-Uzzá. Tato představa božské trojice se objevila již ve starém Egyptě a u jižních Arabů se formovala v souvislosti s měsíčním neboli mužským a slunečním neboli ženským božstvem. Později se přenesla i do Koránu.

Tyto bohyně byly uctívány v různých podobách a ztotožňovány i s jinými božstvy. Al-Uzzá byla ztotožňována s Venuší a al-Lát zase s Athénou či Minervou. Bohyně Manát je pokládána za nejstarší bohyni. V překladu znamená toto slovo vládu nad osudem a smrtí. Bohyně Manát byla zpodobňována jako černý kámen umístěný ve svatyni v Qudajdu. Lidé za ní pořádali lidové poutě z velké dálky.

Bohyně al-Uzzá znamená mocná. Ve svatyních ji představovaly tři akácie, svatý kámen a dutina, kde se zachovala i krev obětovaných zvířat. Úcta k této bohyni nabyla později v Mekce nejvyššího stupně. Al-Uzzá byla ztotožňována s jitřenkou a se semitskou bohyní Ištar. Na její počest ženy pekly a obětovaly koláče. Oblíbenou modlou bohyně al-Lát byl bílý ozdobený kámen a palma.⁶²

Stvoření člověka je v Koránu líčeno způsobem, který navazuje na biblické podání. První stvořený člověk - Adam je chápán jako muž. Můžeme ho však považovat i za pouhého představitele lidství. Nemusíme tedy určovat jeho pohlaví a ženy tak nemůžeme pokládat za ontologicky druhotné. Korán mluví o tom, jak Bůh první lidský pár oslovuje vždy společně dvojným číslem příslušných arabských sloves. Korán klade i důraz na sounáležitost obou osob páru, jak je i popsáno v jedné súře: „*Lidé, bojte se Pána svého, jenž stvořil vás z bytosti jediné a stvořil z ní manželku její a rozmnožil je oba v množství velké mužů i žen.*“⁶³

⁶¹ Více v knize MENDEL, M. *S puškou a Koránem*, 1. vyd. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. s. 99-102. ISBN 80-85425-63-5.

⁶² B KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 113. ISBN 978-80-7185-890-4.

⁶³ Súra 4: 1, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 521. ISBN 978-80-7309-992-3.

Zákaz jíst ovoce z vyznačeného stromu je v Koránu také popsáno. Svůdcem je ďábel, který oslovuje jak muže tak i ženu. Avšak provinění ženy, která svedla muže, není v Koránu nikterak detailně popsáno. Muslimská tradice však vinu ženě přičítá, stejně jako židé a křesťané. A proto je s ženou spojeno fyzické utrpení, jako je: menstruace, potíže v období těhotenství a porodní bolesti.⁶⁴

Za neuposlechnutí tedy následoval trest: vyhnání z ráje a rozdělení prvního lidského páru. Adam byl poslán na ostrov Srí Lanka (Cejlón) a jeho žena žila v okolí dnešní Mekky. Bůh jim však odpustil a islám tak neuznává dědičný hřích. Odpuštění jim umožnilo znovu se setkat a žít společně v okolí Mekky.

6.2. Ženy za proroka Muhammada

Za proroka Muhammada došlo k velkému zlepšení postavení žen a to především díky jeho zjevením, při kterých citoval verše. Právě tyto verše daly později základ Koránu a hadíthům, kde jsou všechna práva žen zapsána.

Muhammad projevil ochotu v roce 614 uznat všechny tři pohanské bohyně: bohyně Manát, al-Lát a al-Uzzá za možné přímlyvkyně u Boha. Tímto činem si chtěl prorok získat přízeň lidu. Později si ale uvědomil, že uznáním pohanských božstev by rozbil přísné monoteistické náboženství. Proto později také nahradil verše o těchto třech bohyních verši, které jména všech tří bohyň označily za pouhá prázdná slova. Svatyně těchto tří bohyň byly dokonce v roce 630, při Muhammadově triumfálním vstupu do Mekky, zničeny.

V islámské tradici se mluví i o dokonalých ženách. Mezi tyto ženy patří: Marjam, Chadídža, Fátima a Ásija. V Koránu patří nejpřednější postavení Marjam, což byla panenská matka Ježíše. Marjam byla před svým narozením svými rodiči zaslíbená chrámu. Po narození byla chrámu skutečně předána, přestože byla dívkou a ne tolik očekávaným chlapcem. Bůh jí podle pověstí zázračně živil, a když dospěla, zvěstoval ji anděl Gabriel, že porodí syna. Dítě stvořil Bůh v lůně Marjam. Po narození syna hrozilo

⁶⁴ B KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 117. ISBN 978-80-7185-890-4.

Marjam obvinění od židů jako neprovdané rodičce. Zachránil ji však její novorozený syn Ísá, který zázračně promluvil a všem řekl, jak byl počat. Vzhledem ke vzornému životu byla Marjam u muslimů velice oblíbená a dodnes ji označují za proroka. Marjam je tedy jediná prorokyně, jakou lze v Koránu najít.⁶⁵

Důležité místo v islámu také patří všem Muhammadovým manželkám. Podle Koránu je lze označovat za matky věřících. Chadídža bývá označována za patronku žen podnikatelek a Muhammad jí svěřil své první zjevení. Á'íša patřila k prorokovým nejmilejším ženám, v jejím náručí prorok také zemřel. Fátima byla provdána za Muhammadova bratrance a Ásija bývá uváděna jako vzor ctnostné ženy.

Jediné neposlušné ženy byly podle Koránu: žena Noemova a žena Lotova, které za to byly potrestány. Ztracení je v Koránu také věnováno čarodějnicím. Oproti tomu v hadíthech jsou ženy vysloveně označovány za strůjky rozkolů a to v celé řadě těchto spisů: Muslim, Tirmidhí, Ibn Mádža, Ahmad Ibn Hanbal. Ženy podle všeho také tvoří hlavní osazenstvo pekla.⁶⁶

Korán a Muhammad přinesly ženám v jejich životě mnohá zlepšení. K těmto zlepšením patřilo například právo na majetek, dědictví a rozvod, které muslimská žena získala mnohem dříve než ženy v Evropě. Islám dal ženám také mnohá práva, která jim moderní svět přiznal až ve 20. století, jako např.: důstojnost, respekt, ochranu ve všech stádiích života od narození až po smrt, kromě toho také uznání, rovnováhu a prostředky pro naplnění jejich duchovních, intelektuálních, fyzických a citových potřeb.⁶⁷

Dále islám skoncoval se zvykem staroarabských beduínských⁶⁸ kmenů zvaných *wa'd*. Tyto kmeny zahrabávaly novorozená děvčátka, která pro ně znamenala materiální břemeno. Dívky byly totiž odjakživa považovány za méněcenné, protože nebyly nic platné v boji, a navíc se také věřilo, že ohrožují čest rodiny a jsou jen na obtíž a to zvláště v období sucha a hladu. Právě toto islám zakázal. Důkazem toho, že si islám cení dcery a její dobré výchovy jsou slova Posla Božího: „*Komukoli se narodila dcera a*

⁶⁵ B KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 118-110. ISBN 978-80-7185-890-4.

⁶⁶ (Tamtéž, s. 121)

⁶⁷ 'ABD AL-'AZÍM, Š. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici - mýtus a realita*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2011. s. 73. ISBN 978-80-904373-7-1.

⁶⁸ Více ve slovníku MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. s. 442. ISBN 978-80-7204-560-0.

*nepohřbil ji nebo ji neponižoval a nedával přednost svým synům před ní, toho Alláh díky ní přijme do Ráje.*⁶⁹

6.3. Ženy v dnešním světě

Postavení žen v dnešním muslimském světě se liší stát od státu. V některých zemích se ženy dostaly dokonce do funkce premiérek, jako například Bénazír Buttová z Pákistánu, Tansu Cillerová z Turecka nebo Chálida Zíaová z Bangladéše a Diah Permata Megawati Setiawati Sukarnoputri se stala v Indonésii dokonce prezidentkou. To jsou však vzácné případy. Většina žen je z veřejného života zcela vytlačena. Do jejich povinností spadá péče o domácnost a děti. Ženy musí chodit celé zahalené a trávit veškerý čas zavřené doma. Některé nemohou řídit ani auto a vzdělávat se. Proto je většina muslimských žen negramotná. Pouze v Íránu dosahuje gramotnost čtyřiasmdesát procent a ženy tak tvoří většinu vysokoškolských studentů.⁷⁰

Afghánistán

Afghánistán patří k zemím, kde setrvává tradiční islám a práva žen jsou zde nejvíce omezována a porušována. Současné postavení žen tu ovlivnilo radikální sunnitské hnutí Tálibán, které bylo založeno v roce 1994 studenty ortodoxních islámských náboženských škol. Členové Tálibánu byli ochotní v boji s nevěřícími položit i svůj život a stát se tak mučedníky. Postupovali podle nejpřísnějších zásad ortodoxního islámu. Odmítali kult svatých včetně proroka Muhammada a odsuzovali veškeré tělesné požitky.⁷¹

Velká změna nastala, když se do čela vlády postavil vůdce Tálibánu Muhammad Umar. Umar si začal říkat kníže věřících a zemi přejmenoval na Islámský emirát Afghánistán. Zavedl přísný režim, který v sobě zahrnoval i nejpřísnější islámské tresty jako je

⁶⁹ FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 84. ISBN 978-80-7429-181-4.

⁷⁰ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. S. 112. ISBN 978-80-242-1909-7.

⁷¹ MAREK, J. *Afghánistán – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. s. 76-77. ISBN 80-7277-128-0.

ukamenování, bičování, utínání rukou a konání veřejných poprav za nepatrná provinění. Ženy byly běžně trestány bičováním a ukamenováním. Musely si zahalovat celé tělo, nesměly pracovat, sportovat ani chodit do škol. Umar zbavil ženy dokonce i práva na lékařskou péči, protože jedinými lékaři byli muži.⁷²

Muhammad Umar si svým prosazováním primitivních islámských zásad vysloužil obdiv militantních islámistů z celého světa a zanedlouho upadl do značné závislosti na vůdci světové teroristické organizace al-Káida⁷³ Usáma bin Ládina, který s ním sympatizoval ve všech krocích mířících k nastolení ortodoxního islámu.

Podobným tyranem jako Muhammad Umar byl i Saddám Husajn⁷⁴, prezident Irácké republiky. Saddám Husajn v Iráku utužil cenzuru médií, svoboda projevu či tisku neexistovala, začalo pronásledování opozice, její kruté mučení a popravy. Režim Saddáma Husajna bývá označován za jeden z nejtvrdějších a nejkrutějších diktatur.⁷⁵

Na podzim roku 2001 bylo hnutí Tálibán vytlačeno americkými vojenskými silami z hlavního města Kábulu.⁷⁶ Časté války vyhnaly inteligenci do Ameriky a Evropy a do Kábulu začaly přicházet vesnické ženy, které přišly v bojích o své muže. Do města se tak začala dostávat tradiční kultura, která postavení žen ještě zhoršila.

Afghánistán dodnes prochází různými změnami. Vláda sice povolila ženám chodit do zaměstnání a do škol, ale mnohá jiná omezení nadále trvají.

Saúdská Arábie

Obyvatele Saúdské Arábie sjednotil v letech 1902-1032 král Abdal Azíz, který vytvořil nábožensko-vojenské bratrstvo Ichwán, pomocí kterého zlomil odpor nepřátelských kmenů, likvidoval mezikmenové boje, rozšířil své panství na velkou část Arabského poloostrova a vybudoval tak velkou říši.⁷⁷

⁷² FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 24. ISBN 978-80-7429-181-4.

⁷³ V překladu znamená toto slovo „Základna“, MAREK, J. *Afghánistán – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. s. 76. ISBN 80-7277-128-0.

⁷⁴ BROŽ, I. *Husajn kontra Chomejní*, Praha: Epoque, 2007. s. 19. ISBN 978-80-87027-12-7.

⁷⁵ PONÍŽILOVÁ, M. *Irák – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. s. 85. ISBN 978-80-7277-478-4.

⁷⁶ Více v knize VOGELSANG, W. *Dějiny Afghánistánu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 326-328. ISBN 978-80-247-3077-6.

⁷⁷ BOUČEK, J. *Saúdská Arábie – stručná historie států*, 1. vyd. Praha: Libri, 2005. s. 22-23. ISBN 80-

Velkou část Saúdů tvoří sunnitští muslimové, pro které jsou jejich tradice velice důležité. Saúdská Arábie je tak státem, kde jsou islámské náboženské tradice silně dodržovány. Ženy zde musí nosit tradiční oděv, nesmí řídit automobil a nehrají žádnou roli ve veřejném životě. Bez doprovodu svého muže nemohou cestovat a ani se zúčastnit žádných společenských akcí. Nemohou tak například na diskotéky, do kin a ani do kaváren. Pracovat mohou pouze jako učitelky a ošetrovatelky. Saúdská Arábie je zemí, kde ženy nemají téměř žádná práva.

I přes všechna tato omezení se Saúdská Arábie rozhodla v roce 2000 podepsat konvenci OSN o ženských právech. Tato konvence však nesmí odporovat jejich šariátskému právu.

Turecko

Moderní dějiny Turecka Turci datují rokem 1923, kdy byla založena turecká republika. Zakladatel republiky byl Mustafa Kemal, známý jako Atatürk⁷⁸, který zrušil sultanát a stal se také prvním tureckým prezidentem.⁷⁹

Atatürk obdivoval západní země a chtěl, aby se Turecko v takovou zemi také přeměnilo. V roce 1926 převzal zákoník zavedený v Německu, Švýcarsku a Itálii a ukončil tak činnost chalífátu. V roce 1928 tak bylo Turecko prohlášeno za sekulární, neboli světský stát s ústavou podle západního modelu.⁸⁰

V roce 1931 přijala republikánská strana Turecka do svého programu soubor ideálů, postavených na šesti zásadách Kemala Atatürka. Tyto zásady se nazývaly kemalismus a zásadním způsobem ovlivnily následný vývoj Turecka. V roce 1937 bylo těchto šest principů zakomponováno do turecké ústavy. K zásadám patřil: republikanismus, nacionalismus, populismus, etatismus, laicismus a revolucionářství. Symbolem těchto

7277-218-X.

⁷⁸ V překladu znamená toto slovo „vyvolený a dokonalý otec Turků“, PIRICKÝ, G. *Turecko – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006. s. 70. ISBN 80-7277-323-2.

⁷⁹ Více v knize LEWIS, B. *Dějiny Blízkého východu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. s. 304. ISBN 80-7106-191-3.

⁸⁰ Více v knize LEWIS, B. *Dějiny Blízkého východu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. s. 78. ISBN 80-7106-191-3.

zásad byl šíp, proto se jim také říká šest šípů a republikánská strana je má dodnes ve svém znaku.⁸¹

Hlavním cílem byla modernizace společnosti, emancipace žen a zatlačení islámu do soukromého života. Ženy se tak mohly postupem času zapojit do veřejného života a získat zaměstnání jako ženy na západě. Začaly vstupovat do profesí učitelek, spisovatelek, pilotek, poslankyní a mnoho dalších. Turecko tak má i dnes jeden z nejvyšších podílů žen pracujících ve vysoce kvalifikovaných funkcích. Dokonce i adoptivní dcera prezidenta Atatürka, Ayşe Afetinan, se stala profesorkou historie a jeho další adoptivní dcera, Sabiha Gökçen, pilotovala vojenský letoun. Již v roce 1929 se začaly organizovat i první symbolické akce jako soutěž o Miss Turecka a o několik let později se otevřely pro ženy i veřejné pláže.⁸²

V Turecku se také zrušila polygamie a islámský způsob rozvodu. Ženy mohly jít od roku 1934 dokonce volit a nemusely už nosit závoj, který jim zakrýval obličej. Velice důležité bylo i vzdělání mladých dívek. Školy platily dívkám studijní stipendia, aby mohly studovat všechny a to bez ohledu na finanční situaci svých rodin.⁸³

Velké změny nastaly především ve městech, na venkově se držely tradice jako dřív. Přetrvával tu tradiční patriarchát, polygamie a ženy nesměly chodit do práce. Od počátku 80. let minulého století se Turecko začalo opět vracet k islámu. Návrat se projevil v politickém, veřejném i soukromém životě. Turecko má dnes však i přesto jeden z nejvyšších počtů akademiček na světě, také ale nejvyšší míru negramotnosti.

Evropské státy

Do celé Evropy přicházejí stále častěji muslimové a to především za prací a lepším životem. Jejich počet neustále vzrůstá.

První imigranti si chtěli vydělat nějaké peníze a po čase se opět vrátit domů, proto si také tak chránili svou kulturu a tradice. Málo z nich se však vrátilo. Jejich potomci svou původní zemi ani nepoznali, a tak stále žijí v Evropě. Mají se tu daleko lépe. Muslimské

⁸¹ Více v knize LEWIS, B. *Dějiny Blízkého východu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. s. 83. ISBN 80-7106-191-3.

⁸² (Tamtéž, s. 80)

⁸³ FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 148-149. ISBN 978-80-7429-181-4.

děti mají v evropských státech větší možnost vzdělání a také jsou stranou od válečných konfliktů, které se v muslimských zemích stále dějí.⁸⁴ Postupem času tak zmizely veškeré důvody, proč se vracet, jak tomu bylo i v Německu.⁸⁵

V Evropě se setkáváme se dvěma modely integrace přistěhovalců. Francouzský republikánský model a britský model komunitní. První model se snaží cizí identity semlít a změnit tak přistěhovalce ve Francouze. Druhý chce uchovat cizí identity v mozaice komunit, snaží se o multikulturalismus. Francouzský model se projevil jako pozoruhodný nástroj integrace. Z přistěhovalců dělal francouzské občany. Naopak Velká Británie se se svým modelem nestala nikdy zemí masového přistěhovalectví. V dnešní době oba modely přestávají fungovat. Vedou k témuž výsledku, vytvářejí ghetta. Žádný z modelů nevzal v úvahu celou složitost života. Přistěhovalci se totiž uzavírají do jazykových kultur a etnických společenství.⁸⁶

V Evropě se muslimové nejvíce vyskytují ve Francii, Německu, Velké Británii a Nizozemsku. V Německu dnes žije více než tři miliony muslimů a jejich počet neustále stoupá. Většinu muslimů zde představují Turci, se kterými si německá vláda již neví rady. Němci se přistěhovalců bojí a oblastem, kde muslimové žijí, se obloukem vyhýbají. Přesto vláda v osmdesátých letech schválila nošení šátku ve školách. Šátek byl uznán jako soukromá záležitost studentek. Muslimové se tak nemusejí přizpůsobovat a nemají důvod, proč z Německa odcházet.

Od roku 1990 se Turci v Německu staly menšinou, většina z nich má německou příslušnost a chce v Německu zůstat napořád. Německo se stalo imigrační zemí, kam se stěhuje stále více a více muslimů.⁸⁷

⁸⁴ Více o pohledu mladých muslimů na život na západě v článku periodika *Nový orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 3. ISSN 0029-5302.

⁸⁵ Více v knize Klapetek, M. *Muslimská organizace v Německu, Rakousku a Švýcarsku*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011. s. 36-38. ISBN 978-80-7325-264-9.

⁸⁶ Lhoťan, L. *Islám a islamismus v České republice*. 1. vyd. Pstruží: Lukáš Lhoťan v Pstruží, 2011. s. 20. ISBN 978-80-904932-1-6.

⁸⁷ Více v knize Klapetek, M. *Muslimská organizace v Německu, Rakousku a Švýcarsku*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011. s. 42. ISBN 978-80-7325-264-9.

7. ŽIVOT MUSLIMSKÉ ŽENY

Postavení žen v muslimském světě záleží na mnoha faktorech, které jsou zmíněny již v předešlé kapitole. Těmito faktory jsou: státní zřízení, demografická lokalita a rodinné zázemí, ze kterého žena pochází a do kterého se později provdá. Velkou roli tu hraje i její manžel, který má v muslimské rodině vedoucí postavení.⁸⁸

Většina žen v muslimských zemích žije zavřená v domě, kde čeká celý den na příchod svého manžela z práce. V domě mají dokonce vyhraněné místo, kam smějí jen ony a děti. Toto místo se nazývá harém⁸⁹. Není to však harém s konkubínami, jak ho známe z románů sloužící pro ukojení chťiče jejich pána. Tento typ harému s otrokyněmi je již od šedesátých let dvacátého století minulostí.⁹⁰ Žena se musí starat o celou domácnost a o děti. Za celý život promluví je s několika příbuznými a kamarádkami. Pokud si však manžel nepřeje, aby žena měla s kýmkoliv jiným kromě něho kontakt, nesmí se žena bavit s nikým, ani se svými příbuznými a kamarádkami. Svého manžela musí každá žena poslouchat na slovo.

Na druhé straně žijí v muslimských zemích i ženy, které jsou vzdělané, chodí do práce a baví se se svými přáteli. Těchto případů však není tolik. Vše záleží na benevolenci jejich manželů a rodin. Chudí muži z vesnic, kde jsou tradice vším, jsou na své manželky velmi přísní a nedovolí jim prakticky nic. Oproti tomu bohatí muži z měst, kteří měli třeba i příležitost studovat v evropských zemích, se ke svým ženám chovají většinou lépe. Tito muži napodobují evropskou kulturu a ze svých tradic slevují. Příkladem je i manžel jedné Polky jménem Slava. Tato žena si svého manžela nemůže vynachválit a v žádném případě by se nechtěla vrátit zpět do České republiky a žít obyčejný život v evropském manželství.⁹¹

⁸⁸ Více k tomuto tématu v článku DELONG-BAS, N. J. *Women, Islam, and the Twenty-first Century*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay1107_women.html

⁸⁹ V arabštině toto slovo znamená „zakázaným, zapovězeným“, *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2012, č. 2. ISSN 0029-5302.

⁹⁰ (Tamtéž)

⁹¹ Více o příběhu v knize TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 103-107. ISBN 978-80-242-1909-7.

Charakterizovat typickou muslimskou ženu není vůbec jednoduché. Ženy, které chtějí studovat a užívat si života, to nemají snadné. Musí překonávat mnohé překážky. Od muslimské ženy se totiž očekává: přizpůsobivost, poslušnost a péče o rodinu. Každá žena, která vzdoruje zavedeným pravidlům, to nemá lehké. Ženy musí být také zdrženlivé, oblékat se podle pravidel, mít důstojný způsob komunikace, být cudné a vyhýbat se jakémukoliv kontaktu s cizím mužským tělem. Mnoho žen má ale problémy s tím, jak spojit tato všechna pravidla s nabídkou moderního života. Ženy se nemohou vzdělávat, pracovat a cestovat bez kontaktu s muži. Muži jsou totiž všude.

Některým muslimkám tyto tradice ale vyhovují. Pohlíží na ně jako na nástroj své ochrany a zdůraznění své ženské role. Některé muslimky chodí rády zahalené, protože se nemusí starat o svůj zevnějšek. Také jsou rády, že jsou svými manžely udržovány a nemusí chodit do práce.

7.1 Oblékání

Muslimské ženy by se měly strojit decentně, nevyzývavě a vyvarovat se žádostivých pohledů mužů. Pokud žena pohledem svádí muže, jako by s ním cizoložila již ve svém srdci. Islámské ženy musí podle islámského práva chodit zahaleny. Jak praví i Korán: „*A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht' spustí závoje své na řadra svá. A necht' ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratrům nebo synům svých bratrů či sester anebo jejich ženám anebo těm, jímž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chťice, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A necht' nedupou nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blažení!*“⁹²

Existuje mnoho druhů zahalení podle oblasti, kde ženy žijí. Ženský oděv zahalující celé tělo včetně hlavy se nazývá burka. Žena je v tomto oděvu zcela skryta cizím pohledům a na svět se dívá skrz tkanou mřížku. V benevolentnějších státech nosí ženy burku

⁹² Súra 24: 31, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 559. ISBN 978-80-7309-992-3.

vykasanou tak, že obličejová část s mřížkou je na zádech. Burka je rozšířena především ve státech, jako jsou Afghánistán a Pákistán.

V Íránu je velmi rozšířen oděv zvaný čádor. V překladu znamená toto slovo stan. Jedná se o velkou plachtu přehozenou přes celé tělo a hlavu s výjimkou obličeje. Obličej zůstává odhalený. Čádor je typický pro oblasti, kde panuje konzervativní komunita. Nejčastěji se vyskytuje v černé barvě. Odnoží čádoru je nikáb, který zakrývá i obličej s výjimkou očí.

Liberálně smýšlející obyvatelky muslimských zemí nosí hidžáb, který zakrývá krk a vlasy žen. Jak praví Korán: „*Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým a věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu, aby byly poznány a nebyly uráženy. A Bůh je odpouštějící a slitovný.*“⁹³

V dnešní době nosí mnoho žen šátek i dobrovolně jako výraz své kulturní identity a příslušnosti k islámu. V některých muslimských zemích si dívky zahalení dokonce samy prosadily, jako tomu bylo například v Turecku. Ředitelé tureckých škol nošení šátků zakázali, dívky byly ale na svůj šátek tak zvyklé, že se ho nechtěly za žádnou cenu vzdát.

K řadě problémů dochází v evropských zemích s muslimskými přistěhovalci. Například ve Francii se vyskytuje kolem šesti milionů muslimů z celkových šedesáti pěti milionů obyvatel. Muslimské dívky chodí do škol zahalené a odmítají se převlékat do sportovního oblečení na tělesnou výchovu. Tento spor se vyhrotil do velkého konfliktu především v roce 1989. Naopak v Německu, kde žije víc jak dva miliony Turků, je zahalení dívek ve školách vládou povolené.

Na druhé straně se najdou dívky, které zahalené chodit nechtějí, ale kvůli své cti musí. Na protest tak nosí moderní oblečení, luxusní spodní prádlo, velké výstřihy, bokové kalhoty a tenisky pod kabátem. Navenek zachovávají tradice, jinak se však snaží žít podle sebe.⁹⁴

⁹³ (Tamtéž, Súra 33:59, s. 553)

⁹⁴ FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 15. ISBN 978-80-7429-181-4.

7.2. Vzdělání

Pohled na vzdělávání žen je v každé muslimské zemi různý. Důležitou roli přitom také hraje demografické hledisko, tedy jestli ženy žijí ve městě nebo na venkově. Na venkově obecně jsou tradice velice důležité. Úloha žen je dána již od dětství. Dívky se mají odmalička učit domácím pracím a péči o děti. Právě tyto znalosti potřebují do života. Vzdělání žen je obecně chápáno jako zbytečné.

Asi nejvíce negativně je vnímáno vzdělání žen v Afghánistánu, kde setrvává tradiční islám. V jiných státech však počet škol pro dívky vzrůstá a to i v zemích, jejichž obyvatelé jsou silně věřící. V Íránu již v devadesátých letech převýšil počet studujících dívek počet studujících chlapců.

Ve většině muslimských států, stejně jako ve zbytku světa, je základní školní docházka povinná. Muslimské školy jsou rozděleny na dívčí a chlapecké. Pokud rodiče nemohou z finančních důvodů poslat všechny své děti do školy, jsou upřednostňováni chlapci, protože právě chlapci budou muset jednou živit své rodiny a vzdělání tak uplatní lépe.

Na vysokých školách mají studentky své vlastní fakulty a speciální dny vyhrazené pro studium v univerzitní knihovně, aby se nemohly potkat s muži. Přednášející profesori k dívkám dokonce hovoří z jiné místnosti, aby nedošlo k žádnému bližšímu kontaktu. V modernějších zemích studují muži a ženy dohromady. Tak jak je tomu například v Kuvajtu, kde univerzitu řídí dokonce rektorka.⁹⁵

S rostoucím vzděláním mohou ženy zastávat i různé profese. Například ženy v Kuvajtu dokonce získaly aktivní i pasivní volební právo. Od roku 2005 mají v Kuvajtu ministryni rezortu plánování a rozvoje administrativy. Ve vládě také zasedá žena například v Kataru. Některá zaměstnání ženám však zůstávají nadále zakázána, jak je tomu například v Íránu, kde ženy nesmějí zastávat profesi soudce. Ve většině případů však ženy zůstávají kvůli častému těhotenství a nutné péči o děti v domácnosti.

⁹⁵ KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. s. 130. ISBN 978-80-7185-890-4.

7.3. Muži a rodina

7.3.1. Seznamování se a zasnuby

Seznamování se v muslimských zemích není jednoduché. Na vesnicích bývají sňatky domluveny i několik let dopředu a to nejlépe s příbuznými, nebo majetnými muži většinou staršího věku. Tak tomu bylo i v případě Muhammada. Svou manželku Á'íšu si vzal v jejích devíti letech. Prorokovi bylo v té době již přes padesát let.⁹⁶ V České republice je sňatek v takto nízkém věku zakázán a sexuální styk s osobou mladší patnácti let je považován za trestný. V muslimských zemích není tajemstvím, že sňatky s nezletilými dívkami zneužívají pedofilové, kteří tak mají pohlavní styk s malými dětmi zákonem povoleny.

Za života Muhammada bylo běžné, že se muslimové ženili s dívkami, které ještě nezačaly nebo právě začaly menstruovat. Korán také nařizuje, aby muž počkal tři měsíce s rozvodem se ženou, která přestala menstruovat, aby se tak ujistil, že není těhotná. Podobné příklady můžeme vidět i v ummě. Mnoho muslimů napodobovalo Proroka. Dokonce Ajatolláh Chomejní se ve dvaceti osmi letech oženil s desetiletou dívkou a veřejně označoval manželství s dívkou ještě před její menstruací jako „boží požehnání“. Prohlašoval: „*Přičiňte se, aby vaše dcery neviděly svou první krev ve vašem domě.*“⁹⁷

Tento zvyk přetrvává dodnes. Více než polovina dívek v muslimských zemích s ortodoxně věřícími jako je Afghánistán a Bangladéš je provdána do věku osmnácti let. V některých uprchlických táborech bylo dokonce zjištěno, že polovina dívek byla provdána do věku třinácti let. Podle muslimů je třeba tyto „dětské“ nevěsty dostatečně trestat, aby byly poslušné. Podle průzkumů bylo v Egyptě svými manžely bito až třicet procent žen a dokonce čtyřicet procent bylo bito i během těhotenství.⁹⁸

Rodiny na vesnici dívky přísně hlídají a bez čádu je nepustí prakticky vůbec ven. Na vzdělání nemají rodiny z vesnic peníze, takže se dívky nedostanou vůbec do měst, kde by vliv jejich rodiny nebyl tak silný. Nemají tedy ani šanci se s někým se seznámit. Své muže často potkají až v den předem domluvené svatby. Někdy si mohou dívky uvést

⁹⁶ ARMSTRONGOVÁ, K. *Muhammad*, 1. vyd. Praha: Daranus, 2009. s. 86. ISBN 978-80-86983-35-6.

⁹⁷ Více v knize SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 61. ISBN 80-7254-761-5.

⁹⁸ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 62. ISBN 80-7254-761-5.

požadavky na budoucího manžela, sami si ho hledat ale nesmí. Záleží tedy jen a jen na jejich rodičích, koho jim vyberou.

Ve městech je situace jiná. Dívky mají větší volnost, a proto také chodí často do obchodních center, kde se s muži setkávají. Jakmile se jim nějaký zalíbí, upustí na zem papírek se svým telefonním číslem. Muži papírek nenápadně seberou a pokud se jim dívka také líbí, začnou si spolu telefonovat. Tímto způsobem mají mladí muslimové možnost seznámit se. Musí však být velice opatrní, aby nedošlo k podobné situaci jako v Kanadě, kde jeden afghánský muž zabil se svou ženou a synem své tři dcery, protože se bez jeho svolení stýkaly s chlapci.⁹⁹

Poté může muž začít s námluvami, se kterými se smí obracet pouze na otce dívky. Když je sňatek domluven, smějí se snoubenci setkávat pouze za přítomnosti rodičů. Muž musí dát otcí nevěsty ještě před svatbou dar, na jehož finanční výši se spolu předem dohodli. Tento dar je jakési věno, které muž vyplatí ženě před svatbou a také v případě rozvodu. *“A dávejte ženám obvěnění jako dar; jestliže vám z laskavosti dají něco z toho, tedy toho užijte ve zdraví a spokojenosti.”*¹⁰⁰

Poté nastává další důležitý krok a to žádost o ruku nevěsty. Ženich se ve slavnostním oblečení dostaví do domu dívky, kde ho přijme otec nevěsty a popřípadě i další mužští příbuzní. Ženich požádá otce nevěsty o ruku a předá finanční dary. Jedná se spíše o dodržení tradičního postupu zasnub, jinak je totiž již všechno domluveno. Otec nevěsty dary přijme a podepíše se svatební smlouva. Když ji všichni podepíší, je sňatek naplněn. Dále následuje zasnubní oslava, která je pro všechny velmi důležitá. Většinou se takové oslavy konají v pronajatém sále, kam mohou jen ženy a děti. Poté může přijít i snoubenec a jeho nejbližší příbuzní, dívky se však musí předem zahalit.

7.3.2. Manželství

Manželství nemohou muži uzavřít se ženou z příbuzenstva po krvi a mléce. To by bylo pokládání za incest. Výjimkou je vztah bratrance a sestřenice. Překážkou vztahu muže a

⁹⁹ HÁJEK, A. *Afghánský imigrant utopil tři dcery, protože chtěly chodit na rande*. [online]. 30. 1. 2012/2013-03-10 [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/afghansky-imigrant-utopil-tri-dcery-protoze-chtely-chodit-na-rande-1fa-/zahranicni.aspx?c=A120130_094406_zahranicni_aha

¹⁰⁰ Súra 4:3/4, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 521. ISBN 978-80-7309-992-3.

ženy je také nižší původ ženicha a rozdílnost náboženství. Muslimská žena se smí provdat pouze za muslima, aby byly jejich děti také vždy muslimy. Náboženství se dědí po otci. Muslim se ale může oženit také s kitábijí, což je žena z náboženské skupiny ahl al-Kitáb, tedy křesťanka nebo židovka. Jak se píše v Koránu: „*A jsou vám zakázány jako manželky vaše matky, vaše dcery, vaše sestry, vaše tety z otcovy i matčiny strany, vaše neteře z bratrovy a sestřiny strany, vaše kojné a vaše soukojenky a matky vašich žen a vaše nevlastní dcery, jež jsou ve vaší péči a jež se narodily z žen, k nimž jste již vešli - však jestliže jste k nim nevešli, není to pro vás hříchem - a manželky vašich synů, narozených z vašeho ledví, a dále dvě sestry současně, leda že se to stalo již v minulosti. A Bůh je věru odpouštějící, slitovný.*“¹⁰¹

Minimální věk pro sňatek je u dívek čtrnáct let a u chlapců osmnáct let. Zatímco muž může chodit a spát prakticky s tolika dívkami, kolik se mu zachce, pro dívku je intimní vztah naprosté tabu, alespoň oficiálně. Sexuálně zkušený muž je „světák“, ale sexuálně zkušená žena, je „děvka“. Dívčino panenství je v muslimském světě naprosto vším. Dodnes se v některých oblastech praktikuje starý zvyk tzv. „asistence“ při svatební noci. Během svatební noci novomanželů, čeká půl vesnice před domem na důkaz nevěstiny počestnosti, jímž je zakrvácené prostěradlo, které matka nevěsty všem ukáže. Někdy se tento kus prostěradla dokonce připevňuje ke svatební smlouvě. Samozřejmě že ženy nejsou vždy panny, a proto také vymyslely mnoho způsobů, jak své muže obelstít. Jedním takovým způsobem je píchnout se do prstu nebo potřísnit prostěradlo krví zvířete, které bylo ten den poraženo na hostinu. Kdyby se přišlo na to, že dívka není panna, uvrhlo by to na rodinu velkou hanbu. Takovou hanbu, kterou je možné smýt pouze smrtí toho, který ji způsobil. Proto se také stává, že vlastní otec poskvrněnou dívku zapálí benzínem, aby ji oheň očistil od hříchu.¹⁰²

Ženy se po svatbě stávají „majetky“ svých mužů a záleží proto pouze na nich, jaký bude mít žena život. Podle tradic by mělo první dítě přijít na svět do roka od svatby, jinak není něco v pořádku. Ženy na vesnicích to mají samozřejmě mnohem těžší, protože právě na venkově jsou tradice pevně zakořeněné. Lepší variantou je vzít si bohatého

¹⁰¹ Súra 4:27/23, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 524. ISBN 978-80-7309-992-3.

¹⁰² FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 13. ISBN 978-80-7429-181-4.

muslima z města, který byl poslán do zahraničí studovat. Takoví muži nebývají tak tradičně založeni, a proto se ženám po jejich boku žije lépe.

Těžké to mají ženy i v manželství, jak se píše v jednom hadíthu. Pokud žena odmítne z jakéhokoliv důvodu souložit, sešlou na ni potom andělé prokletí trvajících do rána. Dokonce sám prorok neřikal nic o tom, proč by žena mohla odmítnout. Muž je totiž zavázán živit svou ženu, pouze pokud se mu dává nebo nabízí a neodmítá sex v jakoukoliv denní či noční hodinu.

Každý muslim může mít podle zákona čtyři manželky, přesně jak stanovil prorok Muhammad. Sám Muhammad jich měl dokonce o pět více a později mu dal Alláh zvláštní svolení, že může mít tolik žen, kolik si bude přát. Jestliže však muž není schopen jednat se všemi manželkami stejně nestranně, má mít pouze jednu.

Muhammad dbal velice na to, aby zacházel se všemi ženami rovnocenně a také se s nimi rovnocenně stýkal. Velice známý je jeden koránský verš, ve kterém se Muhammad zastal své ženy Áiši před okolím, které požadovalo její potrestání za nevěru. Během cesty z jednoho tažení se Áiša vrátila pro náhrdelník, který ztratila na cestě. Armáda si však myslela, že Áiša je již na zakrytých nosítkách, a tak se dala do pohybu. Po dlouhé době Áišu přivedl zpět do Medíny jeden voják. Lidé začali samozřejmě šířit pomluvy, že pobyt v poušti měl určitě intimní ráz. Muhammad se tedy musel rozhodnout, co s Áišou bude. Naštěstí zareagoval velmi hbitě a řekl, že měl další zjevení. Všichni, kdo vrhají podezření, že žena byla s někým nevěrná, musejí přivést čtyři mužské svědky, kteří tento čin viděli na vlastní oči. Muhammad tedy svou ženu, která byla skutečně nevinná, zachránil. Bohužel již nedomyslel, jaký to bude mít následek v budoucnu pro ženy, které byly znásilněny a snaží se dovolat spravedlnosti. Takové ženy jsou většinou odsouzeny k trestu smrti ukamenováním, jelikož nemají žádné svědky a už vůbec ne svědky mužské.¹⁰³

¹⁰³ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 83. ISBN 978-80-242-1909-7.

7.3.3 Polygamie

Polygamií se rozumí rodinné soužití muže či ženy s více partnery opačného pohlaví. Svobodný muslimský muž se může oženit až se čtyřmi ženami. Musí mít ale dostatečný příjem, aby všechny své ženy uživil. Všechny ženy musejí mít stejnou životní úroveň, ke všem se musí muž chovat spravedlivě a všem by se měl také věnovat stejnou dobu. Korán však připouští, že muž nejspíš nebude schopen chovat se ke všem svým ženám nestranně, a říká tedy, že v takovém případě by si měl muž vzít pouze jednu ženu.¹⁰⁴

*„Nikdy vám nebude možno, abyste byli spravedliví mezi ženami, i kdybyste si to přáli. Neprojevujte však jedné z nich plnou náklonnost a nenechávejte jinou jakoby visící ve vzduchu!“*¹⁰⁵

Polygamie je dnes zákonem zrušena v Turecku, Tunisku, také v Jižním Jemenu a v zemích s někdejšími komunistickými režimy ve Střední Asii a na Balkáně. Polygamie samozřejmě není uznávána v evropských státech, přestože by jí zde přistěhovalci z muslimských zemí chtěli praktikovat. Mnoho muslimů s tímto zákonem nesouhlasí a stejně si tajně berou více žen. Na obhajobu polygamie často tvrdí, že právě mnohoženství je soucitnější volbou, než monogamie. Muži v monogamním manželství stejně dlouho nevydrží, mají milenky a často se také rozvedou. V západních státech je rozvodovost velmi vysoká a často je důvodem rozvodu právě nevěra. Monogamie je tedy pokrytecká. Dalším argumentem muslimů je, že muži touží ze své přirozenosti po více ženách, naopak ženy podle nich touží jen po jednom muži. Obě strany jsou tedy v polygamním manželství šťastné.

7.3.4 Otroctví

Velice těžké postavení mají v islámském světě otrokyně. Otroctví je dnes provozováno pouze v muslimských zemích a to především v Súdánu a Mauretánii. Hlavním důvodem, proč být zotročen, je odlišnost víry. V muslimském světě se to tedy týká všech křesťanů.

¹⁰⁴ COOK, M. *Muhammad*, 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. s. 54. ISBN 80-207-0498-1.

¹⁰⁵ Súra 4:128/129, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 537. ISBN 978-80-7309-992-3.

V Súdánu utlačují muslimové černé křesťany na jihu země. Otrokářské nájezdy jsou velice kruté. Ženy a děti jsou přivázány za krk nebo připoutány ke zvířatům a musí pochodovat na muslimský sever země. Ženy jsou opakovaně skupinově znásilňovány a brečící děti jsou často zastřeleny. Na severu jsou pak všichni prodáni do otroctví. Muži musí často pracovat jako pasáci dobytka, ženy jsou obvykle služkami nebo konkubínami.

Sám Muhammad si mohl zajatkyni zvolit jako svou budoucí manželku nebo se jí zmocnil svojí pravicí, čili ji znásilnil. Znásilňování zajatekyn povoloval a považoval ho za přípustné. Muslimové tak mohli mít pohlavní styk stejně jako se svými ženami, tak i se svými otrokyněmi.

Ani Korán neodstraňuje otroctví a nepřipouští ani žádnou výjimku pro otrokyně již provdané. Jak pravil sám Muhammad: „*A (jsou vám zakázány také) muhsany mezi ženami kromě těch, jichž zmocnily se vaše pravice - a to je vám předepsáno Bohem!*“¹⁰⁶ Korán však nabádá k laskavému zacházení s otroky a jejich propuštění hodnotí jako záslužný čin.

7.3.5 Péče o děti

Péče o děti je svěřena výhradně ženám. Muž má za úkol děti uživit a žena se o ně musí starat.¹⁰⁷ Zajímavá je otázka státní příslušnosti, pokud rodiče pocházejí z různých zemí. Státní příslušnost dětí je určována vždy podle otce. Matka nemůže přenést svou příslušnost na děti ani v případě, kdy manžel zemře a ona pečuje o děti sama.

Právo na výchovu dětí má žena u chlapců do devíti let a u dívek do jejich puberty. Dívky a chlapci si spolu mohou v dětství běžně hrát. Vše končí pubertou, během které musí být obě pohlaví od sebe oddělena.

Ženy to měly dříve velice složité s porodem svých dětí. Při porodu jim mohli pomáhat jen jejich příbuzní, kteří s porodem někdy neměli ani žádné zkušenosti. Profesi lékaře dříve vykonávali jen muži, kteří ženy nesměli ošetřit. Rodičky tak často porod

¹⁰⁶ Súra 4:28/24, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 524. ISBN 978-80-7309-992-3.

¹⁰⁷ Více v internetovém časopisu muslimek, žijících v České republice, ALI HASHIMI, M. *Odpovědnost ženy za rodinu*. [online]. 5. 2002/2013-03-10 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://al-manara.muslim.cz/indexp.htm>

nepřežily. V Egyptě a Turecku proto začalo vznikat povolání porodní asistentky a lékařky a to již v polovině devatenáctého století. V poslední době dochází také stále k mnohým zlepšením v oblasti porodnictví.

7.3.6 Dočasné manželství

Dočasné manželství na omezenou dobu se označuje slovem mut'a. Mut'a znamená potěšení a je to přijatelná cesta, jak se vyhnout smilstvu. Tato praktika je také morálně výše než masturbace. Samotné slovo Nikáh al-mat'a doslova znamená manželství pro potěchu. Mut'a by měla trvat tři noci a pokud manželé chtějí, mohou ve svazku pokračovat. Většinou se to ale nestává.

Dočasné manželství je typické pro islám, kde žije většina muslimů šíitského islámu. Tito muslimové si našli legální způsob jak obejít nevěru, která se v muslimských zemích přísně trestá. Na západě bychom jednoduše řekli, že jde o prostituci. V Íránu mohou tato manželství dokonce trvat pouze jednu hodinu. Je to tedy důkaz, že se jedná čistě o sexuální styk.

Stejně jako tradiční manželství je toto manželství založeno na písemné smlouvě, která přesně stanoví délku trvání manželství, tak i jeho materiální a finanční stránku. Dočasné manželky se hlavně objevují ve školských městech, kde čekají především na studenty teologie, kteří jsou delší dobu pryč od svých manželek. Většinou jsou těmito manželkami mladé vdovy, které využívají této možnosti, aby si vydělaly nějaké peníze. Nebezpečí však nastává, pokud by tyto ženy otěhotněly. O své děti by se musely postarat samy. Smlouva neklade žádné závazky ohledně výživy dětí.

7.3.7 Rozvod

Manželský svazek je podle islámu závazný a měl by být trvalý. Rozvést se ale může žena i muž. Manželství obecně zaniká úmrtím, rozvodem, či prohlášením soudce, že je sňatek neplatný. Soudce může zrušit manželství, zjistí-li nějaké překážky. Za platný důvod rozvodu bývá považována žádost dospělé ženy, že byla provdaná jako nezletilá, její muž je impotentní, má psychické poruchy, je závislý na alkoholu či drogách, není schopen svou ženu uživit, či nedodržel některé podmínky svatební smlouvy. Manželství

také zaniká, pokud se žena dopustila nevěry a pokud se jeden z manželů vzdal islámské víry.

V každém případě to muži mají snazší. Mohou se se svými manželkami rozvést i jen kvůli nějaké drobné nelibosti, které v nich ženy vzbudily. Poté stačí, aby muž třikrát zopakoval formulku: „Rozvádím se s tebou.“ Rozvod samozřejmě není vyřízen hned. Korán stanovuje čekací dobu pro ujištění, že žena není těhotná. Toto období trvá tři menstruační cykly.

Muži se také často rozvádějí, protože chtějí jinou ženu. Finančně by si dvě ženy nemohli dovolit, tak zvolí cestu rozvodu, přestože své bývalé ženě musí vyplatit věno. Ženy se ale bojí ostudy z rozvodu, a proto často prosí své muže, aby si je ponechali doma. V tomto případě od svých manželů nedostávají žádné peníze a nejsou povinny se svými muži spát. *„Ubytujte ženy své po rozvodu tam, kde sami bydlíte, podle možností svých. Nečinite jim žádnou újmu s úmyslem je utiskovat. Jsou-li těhotné, přispívejte jim, pokud neporodí! A jestliže kojí pro vás dítě vaše, dávejte jim jejich odměnu a dohodněte se vzájemně podle zvyklosti uznané, však narazíte-li na obtíže, dejte je kojit ženě jiné!“*¹⁰⁸

V poslední době přibývá stále více rozvodů, které jsou iniciované ženami. Hlavním důvodem jsou: osobní neshody a používání násilí. Jak se píše i v Koránu: *„Jestliže se žena obává od manžela svého hrubosti či lhostejnosti, není pro ně oba hříchem, dospějí-li mezi sebou ke vzájemné dohodě, neboť dohoda je to nejlepší.“*¹⁰⁹

7.3.8 Dědictví

Muslimská rodina nezná bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Odpovědnost za finanční zaopatření nese vždy jen muž, který rodinu sám živí. Občas však dostávají i manželky svolení, aby chodily do zaměstnání a dostávaly mzdu. Není to však tak časté. Muž i žena mají každý svůj majetek, navíc musí muž v případě rozvodu vyplatit své manželce věno.

V případě úmrtí jednoho z manželů se podíly rozdělují podle šári'atského práva. Prvorozený syn však nemá na rozdíl od židovského zákona žádnou přednost. Dostává

¹⁰⁸ Súra 65:6, *Korán*, překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 543. ISBN 978-80-7309-992-3.

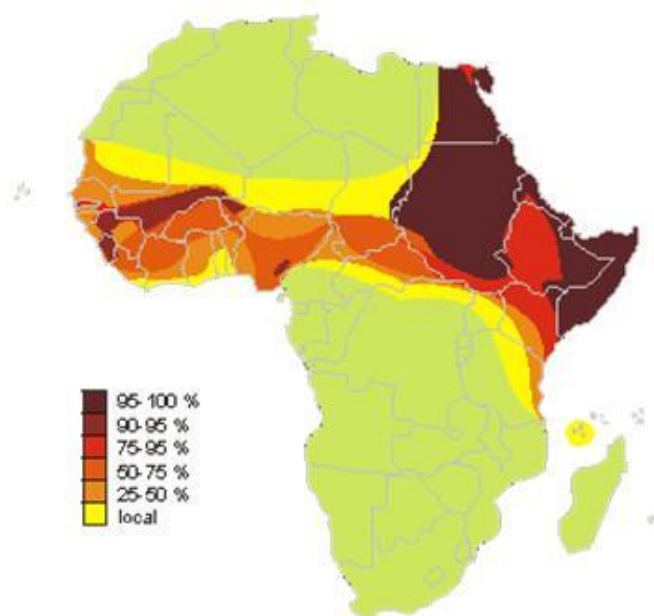
¹⁰⁹ (Tamtéž, Súra 4: 127/128, s. 537)

stejný díl jako jeho bratři. Na dědictví mají právo i dcery a sestry, avšak dostanou jen polovinu dědických podílů svých bratrů. Muži je budou v budoucnu potřebovat k zajištění vlastní rodiny.

7.4 Ženská obřízka

Ženská obřízka je praktikována v zemích muslimského vyznání a to zejména v afrických zemích a některých zemích Blízkého východu. Obřízka se běžně provádí v oblasti od Senegalu až po Somálsko a na severu Egypta až po Tanzanii na jihu (viz obrázek 2). Dále se obřízka částečně vyskytuje v Saúdské Arábii, v severním Jordánsku, Íránu, Iráku a Sýrii. I v těchto zemích je ale obřízka praktikována především muslimy z Afriky. Tato praktika se začíná také dostávat do Evropy a Ameriky a to s africkými přistěhovalci, kteří si tuto tradici přivázejí s sebou.

Obrázek 2: Rozšíření ženské obřízky v Africe

Zdroj: WIKIMEDIA COMMONS. *Prevalance of FGM in Africa*. [online]. 28. 12.

2006/2013-03-10 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fgm_map.gif

Podle Muhammada má obřízka u žen snížit sexuální citlivost žen a zkrotit jejich necudnou podstatu. Prorok však hlásal, že se obřízka nemá provádět krutě. Nemá dojít k odřezání všech pohlavních částí, protože pak nemá z pohlavního styku potěšení manžel ani jeho žena. Muhammad obřízku pouze doporučoval, v Koránu nenajdeme jediný text, který by obřízku vyžadoval. V jednom hadíthu podle všeho Muhammad říká, že obřízka je pro muže zákon a pro ženy ochrana na cti. Není tedy uvedeno, že by se ženy musely nechat obřezat.

Muslimové si ale toto doporučení vykládají jinak. Je jim jedno, že malé dívky při obřízce strašně trpí. Často se dokonce stává, že dívky vykrvácí a umřou. Tyto tradice jsou typické pro primitivní kmeny v Africe, kde převažuje faraónská obřízka a kde chtějí mít muži jistotu, že jsou jejich ženy před svatbou ještě panny. Bez obřízky by se žádná dívka nevdala a zůstala by tak na krku svým rodičům, kteří by ji nemohli celý život vydržovat.

Jak jednou řekl jeden Egyptan: „*Je to zvyk. Bůh to chce.*“¹¹⁰ Tato tradice je velice hluboko zakořeněna. Říká se, že je starší než samotný Islám. V afrických zemích bývala prováděna prý již ve starověkém Egyptě a je spjata s celou řadou pověr. Podle jedné pověry měla obřízka zabránit masturbaci u žen a zajistit tak jejich duchovní čistotu. Jinde zase nalezneme pověry o tom, že děti se rodí oboupohlavní a až obřízkou je odstraněn prvek druhého pohlaví. U mužů je tím prvek druhého pohlaví předkožka a u žen je to klitoris, díky kterému mohou ženy dosáhnout orgasmu. Některé africké kmeny zase věří v pověry, že by muž mohl být při styku s neobřezanou ženou zabit jedem z jejího klitorisu. Stejně tak, pokud by hlavička narozeného dítěte přišla do kontaktu s matčiným klitorisem, dítě by zemřelo.¹¹¹

Existují tři základní typy obřízky: klitoridektomie, excize a infibulace neboli „faraonský řez“. V prvním případě dochází k částečnému nebo úplnému odstranění klitorisu. Tato obřízka by měla připomínat mužskou obřízku. Měla by být tedy odstraněna pouze předkožka klitorisu. Často však dochází k odstranění klitorisu celého.

Ve druhém případě se jedná o odstranění celého klitorisu a malých, popřípadě i velkých stydkých pysků. První i druhý případ obřízky se provádí především v arabských zemích.

¹¹⁰ BUCHÁRÍ, S. In: SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 101. ISBN 80-7254-761-5.

¹¹¹ FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 107. ISBN 978-80-7429-181-4.

Třetí a nejkrutější je typický pro muslimské země Afriky. Jedná se o odstranění klitorisu, malých a velkých stydkých pysků a následné sešití. Po sešití zůstává průchozí pouze malý otvor pro odtok moči a menstruační krve.¹¹²

Tento typ obřízky se provádí obvykle ve věku od čtyř do osmi let a zákrok provádějí, například v Somálsku, cikánky. Nepoužívají skalpel, k zákroku jim stačí pouze břitva či kus střepu. Podmínky jsou velice nehygienické, břitvy nejsou sterilní, ba naopak na nich zůstává často i zaschlá krev předešlých obětí. Zákrok se vykonává někde v poušti daleko od vesnice, aby nikdo neslyšel křik dívek. U zákroku je přítomna matka dívky, která svou dceru pevně drží, aby mohla být obřízka uskutečněna. Po odříznutí klitorisu a malých i velkých stydkých pysků dochází k zašití rány. K tomu se však nepoužívá jehla a nit, nýbrž trny, kterými se kůže propíchne. Ponechá se pouze malý otvor na močení. Obřezaná dívka bývá ponechána v poušti několik dní a déle než měsíc musí mít svázané nohy, aby se rána zacelila. Velké bolesti nastávají v době močení, kdy dívky velice trpí. Někdy je rána dokonce tak zanícená, že močit ani nemohou.

Pokud dívky po zákroku nezemřou na vykrvácení, umírají často na infekci. Dívky často trpí vysokými horečkami a upadají do bezvědomí. Pokud dívky toto utrpení přežijí, čekají je v budoucnu velké bolesti a to při močení a menstruaci, kdy se obě tekutiny hromadí v podbřišku. Ženy zažívají nesnesitelné křeče, při kterých často i omdlévají. Dalším utrpením je první pohlavní styk o svatební noci, kdy si muži pohlavní otvor otevírají noží. Ženy samozřejmě za těchto okolností nemají ze sexuálního styku žádné potěšení. Dalším utrpením pro ženy je porod, před kterým bývá srůst odstraněn. Po porodu se však kůže opět sešije a obřízka je tedy zčásti praktikována znovu. Žena tak trpí opakovaně celý život. Jediným přijatelným řešením je nechat si pohlavní otvor zvětšit lékařským zákrokem. Toto je i případ Waris Dirie (viz obrázek 3), která si nechala otvor zvětšit, provdala se a má dokonce i syna. Ovšem pravé potěšení ze sexu už mít nikdy nebude. Odříznutí klitorisu je bohužel nevratné.

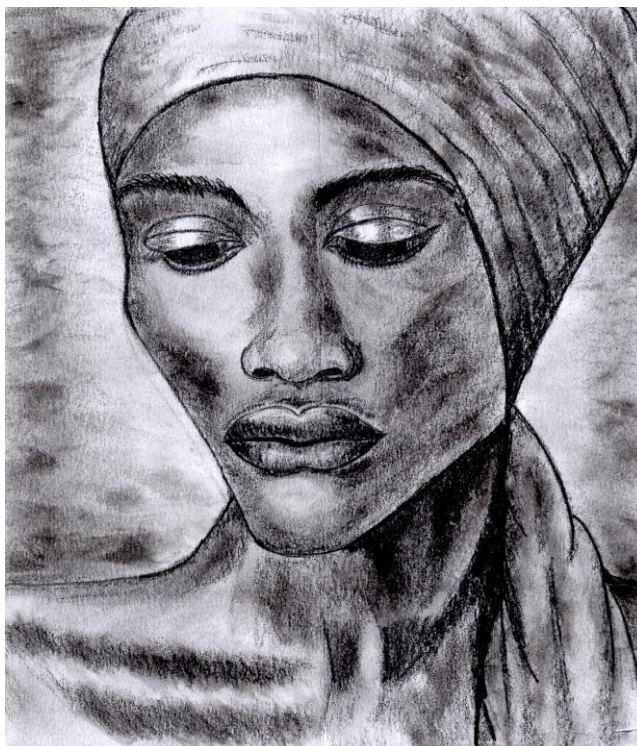
7.4.1 Příběh Waris Dirie

Waris Dirie se narodila v Somálsku v rodině kočovných nomádů. V pouhých pěti letech podstoupila nejkrutější formu ženské obřízky, tzv infibulaci, neboli také faraonskou

¹¹² FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. s. 105. ISBN 978-80-7429-181-4.

obřízku. Ve třinácti letech utekla k příbuzným do Mogadiša. Po nějakém čase se dostala jako hospodyně do Londýna, kde začala i její kariéra modelky. Hrála i v několika filmech ale hlavně se proslavila jako autorka knihy Květ pouště, která se stala světovým bestsellerem. Díky její autobiografii se lidé po celém světě dozvěděli o této kruté tradici, která často končí smrtí.

Obrázek 3: Portrét Waris Dirie

Zdroj: autor práce

Asi za vše mluví úryvek z knihy Květ pouště: „*Přesto jsem na zubatém ostří břitvy uviděla zaschlou krev. Cikánka na břitvu plivla a otřela ji o šaty. V tom se mi zatmělo před očima, protože mi matka uvázala kolem hlavy šátek, abych neviděla. Pak jsem ucítila, jak se mi zařízla do masa, jak odřezává mé pohlavní orgány. Slyšela jsem zvuk tupé břitvy, která se prořezávala mou kůží. Když si na to vzpomenu, sotva můžu uvěřit, že tohle se stalo mně. Mám pocit, jako bych mluvila o někom jiném. Neexistují slova,*

jimiž bych mohla vypovědět, jaké to je. Je to jako by vám někdo odřezával kus stehna nebo paži, až na to, že tohle je ta nejcitlivější část těla.“¹¹³

Waris je v dnešní době velvyslankyní OSN a bojuje za odstranění ženské obřízky. V roce 2002 založila ve Vídni organizaci Waris Dirie, která se zaměřuje na osvětu ohledně nebezpečnosti ženské obřízky. Spolu se Salmou Hayek a jejím manželem francouzským magnátem François-Henri Pinaultem založila nadaci PPR za ženskou důstojnost a práva a stála také u zrodu nadace Svítání v poušti, které hledá peníze na výstavbu škol a nemocnic v Somálsku. Právem dostala tato žena již celou řadu ocenění za svou humanitární činnost.

¹¹³ DIRIE, W. *Květ pouště*. 2. vyd. Praha: Ikar, 2010. s. 54. ISBN 978-80-249-1358-2.

8. Tresty pro muslimské ženy

V Koránu je naspáno, že muž může svou ženu mírně uhdit, když je neposlušná, aby předešel dlouhým hádkám. Tento trest však má být mírný, jen drobné poplácání. Muž nesmí ženu udeřit tak, aby jí ublížil. Muž nesmí ženě zlomit žádné kosti, poranit ji, ani jí způsobit krvácení. Nejlepším trestem je svou ženu ústně pokárat či s ní nějakou dobu nespát. V Koránu stojí: „*A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je!*“¹¹⁴

Někteří muži své ženy netrestají vůbec, v některých případech jsou ženy však denně týrány. Tak je tomu i v Evropě, Spojených státech a všude na světě. V každé zemi se najdou ženy, které jsou svými muži týrány. Jenže v demokratických státech, žena může toto zneužívání nahlásit na policii a muž je potrestán. Násilí na ženách mohou nahlásit i třeba sousedé, kteří o týrání vědí a muž je potrestán. V muslimském světě se však žena neodvážá něco ohlásit. Muž má podle Koránu, jako živitel rodiny, právo ženu bít. Sousedé by také jistě nic nenahlásili, protože jim to připadá normální a ženy v sousedství jsou bity třeba také. V některých zemích jsou dokonce vládou schválené tresty za zneuctění manželovy rodiny. Ženy mohou být odsouzeny k trestu zohavení tváře či zabití.

Bití by nemělo být povoleno v žádném případě. Každý muslim si však vyloží bití jinak. Některé ženy jsou jen mírně poplácány, ale jiné mohou být třeba zbity i do bezvědomí. Právo muže bít ženu vytváří nerovné postavení, které nebude asi nikdy zrušeno, protože verš o bití stojí přímo v Koránu. Možnost druhého udeřit tvoří vztah mezi někým nadřazeným a podřazeným. Vztah podobný pánu a jeho otrokovi. O možnosti zakázat Korán, který povoluje bití žen, hovoří zajímavým způsobem Lukáš Lhoťan ve svém článku.¹¹⁵

Otrěsný příklad týrání se stal i dvanáctileté Ajše, kterou rodiče provdali v jejích dvanácti letech. Její muž ji týral, opakovaně znásilňoval a zavíral do stáje ke zvířatům.

¹¹⁴ Súra 4:38/34, *Korán*. překlad HRBEK. Praha: Levné knihy, 2010. s. 526. ISBN 978-80-7309-992-3.

¹¹⁵ LHOŤAN, L. *Korán povoluje bití žen, zakážeme ho?* [online]. 31. 5. 2011/2013-03-10 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://lukaslhotan.blog.idnes.cz/c/194006/Koran-povoluje-biti-zen-zakazeme-ho.html>

Ajša se pokusila po dvou letech utéct. Na útěku ji však našla policie, která ji předala jejímu tchánovi a ten jí místo poskytnutí pomoci odvezl zpět do hor. Tam byla za svůj útek a zneuctění manželovy rodiny talibanským soudem odsouzena k zohavení. Tímto trestem bylo uříznutí obou uší a nosu. Dívce se naštěstí podařilo po nějaké době utéct k americkým jednotkám, které ji odvezli do USA. Zde bydlí u svých příbuzných, ovšem dodnes trpí psychickými problémy, kvůli kterým ani není schopná podstoupit plastickou operaci nosu.

8.1. Trest smrti za skutečné i smyšlené smilstvo

Trestem smrti za smilstvo neboli mimomanželský styk, bývá velice často veřejné ukamenování. Týká se to tak všech obyvatel vesnice či města, kteří se sejdou na sjednaném místě a společně obviněnou ukamenují. Kameny bývají velikosti pěsti. Obviněná bývá připoutána ke stromu, nebo jí je vykopána hluboká díra, ze které nemůže vylézt. Kdokoli může házet na obviněnou kameny, nesmí se však mířit na hlavu. Poprava je tak mnohem delší a bolestivější. Dalším možným trestem smrti je podříznutí hrdla, které provede sám manžel obviněné ženy.

Ženy to mají v muslimském světě v případě obvinění ze smilstva velice těžké. Smilstvem se totiž velice často rozumí i znásilnění. K tomu, aby žena dokázala, že byla znásilněna, potřebuje čtyři mužské svědky, kteří vniknutí do její pochvy přímo viděli. Ve většině případů si ale násilníci pro znásilnění vybírají odlehlá místa, kde nikdo není. Také bývají zakryti maskami, takže je nemá možnost spatřit ani sama oběť.

V moderních zemích však existují vyspělé technologie, které podle stop DNA útočníka vypátrají. V arabském světě se takové pátrání nekoná. Pokud žena nemá čtyři mužské svědky, je obviněna ze smilstva. Jedinou možností je, že by se viník sám k činu přiznal, což se samozřejmě nestává. Znásilnění v muslimských státech tedy prakticky neexistuje, vždy se jedná o záměrné smilstvo.

8.1.1 Příběh lásky Šér Álam a Memúnej

Tento příběh se odehrál v paštúnské vesnici Utmánzaí severně od Pešaváru. Šér Álam si vzal za ženu svou setřenici Adžibu, která ale nemohla otěhotnět. Šér Álama si tak našel druhou manželku, Memúnej. Zanedlouho mu Memúnej porodila syna, a tak se jí samozřejmě dostávalo více pozornosti než jeho první ženě Adžibě.

Jednoho dne musel Šér Álam odjet pryč pro zásoby do svého krámků, a tak zůstaly obě ženy doma samy. Po odjezdu Šér Álama přišel do obchodu muž, který si chtěl koupit tabák. Memúnej mu tedy tabák prodala a chovala se velice opatrně, aby neporušila mravnostní kodex. Se zákazníkem mluvila pouze přes dveře, a když mu tabák podávala, tak muž viděl pouze její ruku. Žárlivá Adžiba však našla příležitost, jak se Memúnej pomstít. Vypustila tedy do světa pomluvu, že Memúnej navázala s tímto mužem intimní vztah. V době prodeje v obchodě nikdo nebyl, a tak Memúnej nemohla svou věrnost dokázat.

Po nějaké době se vrátil z cest Šér Álam a dozvěděl se o údajné nevěře své ženy. Memúnej mu přísahala na Alláha, že to není pravda, a byla připravena projít vesnicí s koránem nad hlavou. Čest jejího muže však již byla pošpiněna, a tak musela zemřít. Přestože jí Šér Álam věřil a bezmezně miloval, musel ji zabít. Vzal tedy do ruky nůž a probodl jí hrdlo. Takováto vražda je v paštúnském světě vnímána jako jediná cesta, jak znovu nabít čest. A mužská čest je hodnota převyšující všechno ostatní.¹¹⁶

Podobné a ještě mnohem horší věci se v těchto oblastech stávají denně. Pokud se žena někomu znelíbí, není žádný problém nechat ji zabít. Vždy se dá vymyslet údajná nevěra. Přestože muž nemusí pomluvám věřit, nic jiného mu nezbyvá. Jeho čest je pošpiněna, a proto musí svou ženu zabít. Život žen v těchto oblastech je tak velice pomíjivý.

¹¹⁶ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 86-87. ISBN 978-80-242-1909-7.

8.2. Vraždy ze cti

Vraždy ze cti jsou v muslimské společnosti tolerovány, protože pomáhají udržet kulturní zvyky. Čest rodiny je v muslimském světě nadevše, přestože v Koránu ani Sunně nemá tento zvyk žádnou oporu. Často se stává, že rodina zabije svou dceru jen proto, že si někde sundala svůj čadór či nikáb, nebo odmítla vstoupit do předem dohodnutého svazku, přála si být rozvedena, byla zneuctěna jako sexuální oběť znásilnění, či spáchala cizoložství.

V Indonésii se vraždy ze cti nepraktikují. Existují však země, kde je povoleno zabít ženu v příbuzenském vztahu. Mezi tyto státy patří Jordánsko a Sýrie. Existují také země, kde je povoleno zabít pouze svou manželku a to v zemích jako jsou Maroko a Haiti. Někde jsou vraždy ze cti zakázány, ale přesto prováděny, jako například v Turecku, Pákistánu a Kurdistanu.

V poslední době stále přibývá i počet sebevražd ze cti. V zemích, kde jsou vraždy ze cti zakázány, jsou ženy přinuceny zabít se samy. Pokud to ženy samy nedokáží, zabijí je příbuzní. Vražda je však maskována jako sebevražda nebo nešťastná náhoda a pachatelé se tak vyhnou trestu.

8.2.1 Případ znásilnění Kifáji

Příkladem očištění cti rodiny je příběh šestnáctileté dívky Kifáji Husajn. Tato dívka byla přivázána svým dvaatřicetiletým bratrem k židli a následně podřezána. Bratr musel podřezat své sestře hrdlo, aby očistil čest své rodiny. Jeho sestra byla totiž znásilněna druhým mladším bratrem. Strýcové rodiny tedy přesvědčili staršího bratra, aby ji zabil. Kifája rodině totiž způsobila příliš velkou hanbu.¹¹⁷

Člověk ze západní kultury jen těžko chápe tuto absurditu. Právě mladší bratr pošpinil čest rodiny a měl tak být za své chování potrestán. V našich zemích byl by odsouzen a poslán do vězení.

¹¹⁷ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1.vyd. Praha: TRITON, 2006. s. 104. ISBN 80-7254-761-5.

8.2.2 Příklad znásilnění Muchtár

Sedmadvacetiletá Muchtár žila ve své rodné vesnici uprostřed pákistánské pouště. Jednoho dne však byla z rozhodnutí vesnické rady znásilněna čtyřmi muži jako trest za smyšlený prohřešek svého bratra. Muži ji odvěkli do nedaleké chatrče a tam jim více než přes hodinu pořád dokola znásilňovali. Poté ji nahou vyhodili před chatu. Muchtár tedy byla zneuctěná před celou vesnicí a začala přemýšlet o sebevraždě kyselinou, aby smazala svou hanbu a hanbu své rodiny. Tato odvážná dívka se ale naštěstí vzchopila a rozhodla se na muže podat žalobu.

Celý případ se skutečně dostal až k soudu. Obviněno bylo čtrnáct mužů v souvislosti se znásilněním. Osm z nich však bylo propuštěno, protože v roce 2002 jako členové vesnické rady pouze nařídili skandální exekuci. Dalších šest mužů, mezi nimiž byli i čtyři skuteční násilníci, byli v červenci 2002 odsouzeni k trestu smrti. V roce 2005 ale soud pět z nich propustil pro nedostatek důkazů a poslednímu změnil trest smrti na trest doživotí.

Teprve po odvolání Muchtár se i pákistánská vláda odvolala k nejvyššímu soudu, který nařídil nový proces. Po nějaké době se přišlo na to, že její dvanáctiletý bratr, kvůli kterému byla potrestána, se dopustil prohřešku proti kmenové etice. Byl údajně viděn ve společnosti starší ženy z výše postaveného rodu Mastroů, což pro celý klan znamenalo velké zostuzení. Později se přišlo na to, že se bratr Muchtár ničeho nedopustil a obviněn byl pouze proto, aby se utajilo, že ho tři muži z kmene Mastroů znásilnili.

Muchtár dostala na základě prvního soudního verdiktu odškodné, z něž začala ve své vsi stavět dvě školy. Když se o tomto příběhu dozvěděli čtenáři deníku The New York Times, poslali jí 133 000 dolarů. Muchtár tak začala zakládat školy i v okolí a začala veřejně vystupovat za zlepšení postavení žen. V roce 2005 dokonce odletěla do USA pro cenu magazínu Glamour pro odvážné ženské aktivistky.¹¹⁸

Tento příběh je jen další ukázkou toho, jak přišla mladá a nevinná dívka málem o život. Útočníci čekali, že se Muchtár zachová jako většina žen v této oblasti. Zostuzené ženy si obvykle berou samy život nebo jsou zabity svou rodinou.

¹¹⁸ TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. s. 87-90. ISBN 978-80-242-1909-7.

Muchtár byla ale velice odvážná, a tak se i ukázalo, že byla obviněna neprávem. Její bratr totiž nic nespáchal, naopak byl sám obětí.

9. ISLÁM A MÉDIA

O islámu i islámských zemích se lidé dovídají z médií především v souvislosti s politickými událostmi a teroristickými útoky, které islámští fundamentalisté dělají proto, že si to podle nich Alláh přeje a protože je to správná věc.¹¹⁹ Západní sdělovací prostředky začaly v souvislosti s teroristickými útoky používat termín islamofobie¹²⁰ a džihád. Slovo džihád se mylně překládá jako „svatá válka“ a pro veřejnost se stalo synonymem pro teror, násilí a nenávisť islámského Východu vůči Západu¹²¹. Ve skutečnosti toto slovo znamená úsilí, boj a svatý zápas. O přesném významu tohoto slova se zmiňuje Miloš Mendel ve svém článku v periodiku *Nový Orient*.¹²²

Teroristické útoky začaly 11. září 2001 útokem militantní islámské organizace Al-Káida, která unesla čtyři letadla. Dvě letadla narazila do věží světového obchodního centra v New Yorku, třetí letadlo narazilo do sídla Ministerstva obrany USA Pentagonu ve Washingtonu a čtvrté letadlo se zřítilo v neobývané oblasti v Pensylvánii po souboji mezi teroristy a pasažéry o ovládnutí letadla. Toto čtvrté letadlo letělo na Washington a nejspíš mělo za cíl Bílý dům nebo americký Kapitol.

V roce 2004 došlo k výbuchům v příměstských vlacích v Madridu, dále také k vraždě holandského režiséra Theo van Gogha, na kterého osmkrát vystřelil Mohammed Bouyeri, který mu poté ještě podřízl hrdlo a bodnul do hrudníku. V roce 2005 se stalo cílem útoku londýnské metro, kde došlo k výbuchu časované bomby, při kterém přišlo o život 52 nevinných lidí.¹²³

S islámem jako takovým se v médiích prakticky vůbec nesetkáme. Otázkou je, jestli nás naše média vůbec chtějí o islámu více informovat. Podle Miloše Mendela není problémem islámský extrémismus, ale islám jako takový. Tedy vztahy mezi „Východem a Západem“. Konflikty, které jsou odjakživa mezi křesťanstvím a islámem.

¹¹⁹ Více v článku periodika *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 4. ISSN 0029-5302.

¹²⁰ Více o významu tohoto slova v článku periodika *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2011, č. 4. ISSN 0029-5302.

¹²¹ Více o rozdílu mezi Východem a Západem v článku KALIN, I. *Islam and the West: Deciphering a Contested History*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0409_west.html

¹²² *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 2. ISSN 0029-5302.

¹²³ MENDEL, M., B. OSTŘANSKÝ a T. RATAJ. *Islám v srdci Evropy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. s. 13. ISBN 978-80-200-1554-9.

Problémy podle něj netkví v projevech jedinců či skupin, kteří se rozhodli reprezentovat všechny muslimy, ale v islámu samém.¹²⁴

Arabské jaro

Od roku 2010 se v médiích neustále diskutuje o arabském jaru¹²⁵, které zahrnuje vlnu nepokojů, protestů a revolucí islamistů, které probíhají od konce roku 2010 ve většině arabských států.¹²⁶ Tyto protesty odstartovala sebevražda šestadvacetiletého prodávče zeleniny Muhammada Buazíziho, který se upálil 17. prosince před úřadem vlády na protest proti nezaměstnanosti a špatným životním podmínkám v Tunisku. Jeho smrt způsobila celonárodní protesty, které vedly až ke konci autoritářské vlády prezidenta Zína Abidína bin Alího a následně k velkým demonstracím v ostatních arabských zemích, hlavně v Alžírsku, Bahrajnu, Egyptě, Jemenu, Jordánsku, Libyi a Sýrii. Tyto protesty vedly v Libyi k občanské válce, v Egyptě odstoupil prezident Husní Mubárak a v Sýrii, Jemenu a mnohých zemích trvají protesty dodnes a hned tak neskončí. Tomu se také více věnuje analytik Asociace pro mezinárodní otázky a spolupracovník portálu ČT 24 Jan Kužvart ve svém článku.¹²⁷

Média arabské jaro přivítala jako nový zdroj reportáží pro své diváky. V mnohých případech však došlo k selhání objektivity.¹²⁸ Média vydávala řadu lží a polopravd za pravdivé informace, zamlčovala některé události a dokonce vypouštěla na svět fotomontáže. V případě arabského jara udělala jasno až velvyslankyně České republiky v Sýrii Eva Filipi, která podala svědectví založené na osobní zkušenosti. Čeští diváci se

¹²⁴ Více k tomuto tématu v knize MENDEL, M., B. OSTŘANSKÝ a T. RATAJ. *Islám v srdci Evropy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. s. 438. ISBN 978-80-200-1554-9.

¹²⁵ Více o významu tohoto slova a současném životě lidí, žijících v zemích arabského jara v článku periodika *Nový Orient*, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2011, č. 3. ISSN 0029-5302.

¹²⁶ ČEJKA, M. *Kdo jsou vlastně islamisté v Arabském jaru?* [online]. 20. 01. 2013/2013-03-10 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/kdo-jsou-vlastne-islamiste-v-arabskem-jaru>

¹²⁷ KUŽVART, J. *Zápas o duši arabského jara nekončí*. [online]. 15.12.2012/2013-03-10 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/blogy/207640-zapas-o-dusi-arabskeho-jara-nekonci/>

¹²⁸ Více k tomuto tématu v článku DELONG-BAS, N. J. *The New Social Media and the Arab Spring*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0611_social_media.html

tak mohli přesvědčit, že realita je odlišná od mediálního obrazu. Média se totiž snaží vytvářet senzace za každou cenu a to i za cenu rozporů s realitou.¹²⁹

Muslimské ženy

Postavením žen v muslimském světě se média nevěnují v dostatečné míře. Informují pouze o případech, které přilákají dostatek diváků, protože právě dostatek diváků zajišťuje vysokou sledovanost daného média.

V poslední době všechna média informovala o otřesné tragédii, která se stala v Indii. Zpráva popisovala skupinové brutální znásilnění mladé Indky v autobuse před očima jejího přítele. Dívka na následky zranění zemřela. Po tomto znásilnění se v médiích objevily ještě další zprávy o podobných případech, které se v těchto zemích dějí. Tím však veškerý zájem o tyto násilné činy skončil.

Na podobném principu jsou uveřejňovány i zprávy z muslimského světa, kde se děje množství násilných činů na ženách, ale jen některé z nich jsou uveřejňovány. Média by se měla takovými problémy zabývat mnohem více. Pokud se zrovna nestane nějaký teroristický útok či se neřeší arabské jaro, informací z arabského světa je v médiích nedostatek.

Muslimové v České republice

Mediální obraz českých muslimů není příliš zřetelný. Média nedostatečně informují o dění muslimských komunit v České republice. Mnohé obyvatele překvapí, že muslimové v České republice mají své mešity a modlitebny již v Praze, Brně, Hradci Králové, Teplicích, Liberci, Plzni a Karlových Varech. Modlitebny i mešity se potýkaly s problémy výstavby ve všech městech. Nejvíce negativních ohlasů zaznamenala výstavba mešity v Brně. Radnice stavbu nejprve zamítla kvůli minaretu, který by mohl poškodit architektonický reliéf města Brna a modlitby by mohly rušit sousedy. I přes velké protesty obyvatel byla mešita ale nakonec vystavěna. Dnes se tu konají přednášky

¹²⁹ ŠLECHTA, O. *Arabské jaro: prohlédnutí*. [online]. 21. 9. 2012/2013-03-10 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1725/arabske-jaro-prohlednuti>

a dveře jsou otevřeny nejen věřícím, ale i novinářům a školám, které sem pořádají své exkurze.¹³⁰

Bude-li počet muslimů v České republice stoupat, či se sem přenesou některé ze zahraničních konfliktů, pak zájem o zdejší muslimskou komunitu v médiích výrazně stoupne. Musí ale dojít k intenzivní osvětě, jinak se charakter a způsob informování o této menšině nezmění.

¹³⁰ *Historie brněnské mešity*. [online]. 27. 9. 2008/2013-03-10 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.mesita.cz/node/3>

ZÁVĚR

Téma mé bakalářské práce Postavení žen v muslimském světě je poměrně složité, a proto musíme při jeho analýze brát v úvahu celou složitost života a dívat se na tuto problematiku ze všech stran. Muslimský svět je tolik odlišný od toho našeho. Každý člověk je zde věřící a řídí se svatou knihou muslimů, Koránem. Oproti tomu obyvatelé České republiky jsou největšími ateisty v Evropě a naprostá jejich většina se žádnou svatou knihou neřídí. Mnoho lidí by řeklo, že jsme my Češi v tomto ohledu pokrokoví. Je tomu ale opravdu tak? Každý člověk by měl mít z něčeho strach, aby se choval mravně. Pokud se lidé ničeho nebojí, dělají si, co chtějí, protože se neobávají žádného trestu a ani výčitek svědomí. Nabízí se otázka, zdali v muslimském světě, ve světě přísné víry je kriminalita nižší, než u nás. To ale již sahá za rámec rozsahu mé bakalářské práce.

Na druhé straně je náš moderní západní svět pokrokový, co se týče postavení žen, kterým jsem se zabývala ve své práci. Ženy jsou v západních zemích rovný mužům. Mohou chodit do práce, oblékat se podle svých představ, bavit se na veřejnosti a mít poměr s kolika muži chtějí, aniž by byly provdané. Oproti tomu muslimky jsou v muslimském světě spojovány s domácností a péčí o děti a své muže. Muž má hlavní slovo v domácnosti, tak i na veřejnosti. Muž je chápán jako hlava rodiny, protože má celou rodinu na starost a musí ji finančně zaopatřit.

Islámská žena musí chodit stále zahalená a to především proto, aby si zachovala svou cudnost a také aby nevystavovala muže nečestným myšlenkám. Ženy chodí často zahalovány i v zemích, kde by nemusely, například v Německu si muslimské ženy dokonce vymohly právo chodit zahalené. Některé z nich i vystupují proti zrovnoprávnění. Jsou na tradice svých zemí již zvyklé a nijak se jim nebrání. Nepoznaly jiný život a jsou tak s těmi svými spokojeny.

Mnoho žen je v muslimských zemích často týráno svými muži, kteří na to mají podle Koránu právo. Měli by své ženy ale trestat přiměřeně. Muž nesmí podle nařízení ženu udeřit tak, aby jí ublížil. Muž nesmí své ženě zlomit žádné kosti, poranit ji, ani jí způsobit krvácení. I Muhammad například mluvil o mírném bití žen, aby se předešlo

dlouhým hádkám. Doporučoval ale spíše slovní pokárání, či sexuální půst. Často se tím muslimové ale neřídí, verše v Koránu si vykládají po svém a podle toho se také chovají ke svým manželkám.

Některé ženy nejsou bity svými manžely, ale dokonce i svými rodinami. Mnohé z nich bývají zabity kvůli cti rodiny. Časté se to stává v případech, kdy byly ženy znásilněny. Bez čtyř mužských svědků, kteří akt přímo viděli, jsou totiž obžalovány k trestu smrti. Tímto trestem bývá nejčastěji ukamenování před celou vesnicí.

Muslimské tradice se liší země od země. Velké rozdíly jsou mezi tradičními autokraciemi, jakou je například Saúdská Arábie a moderními zeměmi jako je Turecko. Dále se tradice liší na venkově a ve městě a také podle společenských vrstev. Bohatí muslimové, kteří mají možnost vycestovat do moderních zemí, se přísnými pravidly tolik neřídí. Velké rozdíly jsou také ve výkladu Koránu. Každý muslim si může Korán vyložit po svém a podle toho se také chovat ke své manželce.

Přestože mnoho zastánců islámu říká, že Korán přistupuje k oběma pohlavím stejně, tedy že je muž i žena na stejné pozici, není tomu tak. Především proto, že jeden verš v Koránu dovoluje ženě být a právě tento verš způsobil nerovnost mezi pohlavími. Žena je tak muži podřízena a může být za cokoliv potrestána. Musíme jen doufat, že se islámské země budou chtít modernizovat a bude tak také docházet k větší vzdělanosti muslimských žen, které se proti přísným tradicím vzeprou. A k tomu může hlavně přispět rovnoprávnost ve vzdělání a rozšíření technologických vymožeností (internet, satelitní televize, mobilní telefony a další).

Je nutné, aby muslimské ženy samy prozřely a pochopily, v jakém světě žijí a chtěly ho změnit. Jakákoliv cílená pomoc ze Západu jim nepomůže. Ke zlepšení by mohlo dojít i díky arabskému jaru, které probíhá od roku 2010 a v některých zemích se díky němu částečně zlepšily životní podmínky lidí. Pokud by tento proces pokračoval do dalších muslimských zemí, mohlo by postupně docházet k celkové modernizaci muslimského světa, a tak i možná ke zlepšení postavení muslimek.

V dnešní době muslimové ve velké míře pronikají na západ, kde si s nimi vlády neví rady. Jejich počet se neustále zvyšuje, nechťejí se přizpůsobovat jiné kultuře a naopak svoji kulturou dokonce omezují druhé. Chtějí stavět stále více a více mešit a prosadit mnohoženství. Velkou část obyvatel tvoří muslimové ve Francii, Anglii a Německu,

kde existují dva modely integrace přistěhovalců a to francouzský republikánský model a britský model komunitní. Není proto divu, že panují obavy, že se islám stane v budoucnu jediným náboženstvím. Počet věřících totiž stoupá s neuvěřitelnou rychlostí a je velmi pravděpodobné, že vytlačí ostatní náboženství (v současné době čítá toto náboženství mezi své přívržence každého pátého člověka na světě).

Při vyhledávání a zpracovávání informací k tématu mé bakalářské práce jsem se utvrdila v názoru, že mnoho lidí nerozlišuje pojmy islámské náboženství a islámský fundamentalismus. Terorismus západ natolik poznamenal a způsobil takové ztráty na životech, že je asi logické, že se lidé muslimů bojí a nezajímají se o muslimský svět. To je ale velká chyba. V samotném Koránu totiž není o terorismu nic napsáno. Přestože se fundamentalisté odvolávají na Korán, je to jen jejich interpretace některých veršů. Fundamentalisté mají k běžným muslimům daleko. Běžný muslim totiž nemá potřebu provádět teroristické útoky v západním světě.

Naopak bychom se měli o muslimské státy více zajímat a znát také islámské náboženství. Je totiž vysoce pravděpodobné, že právě islám bude jednou i naše náboženství. Počet muslimů roste s neuvěřitelnou rychlostí a my bychom se měli na tuto skutečnost připravit a bránit se jí. Podle mého názoru, se například Francie a Německo chovají velice liberálně a navíc muslimům vycházejí vstříc v jejich požadavcích. Muslimské minority by se měli v nové domovině přizpůsobit místním zvyklostem a tradicím, naučit se jazyk a historii země, ve které chtějí v budoucnu žít.

Pozornost by si také měla zasloužit skutečnost, že ve většině bohatých muslimských zemích existuje rozpor mezi zastaralými, téměř „středověkými“ zákony na jedné straně a používáním moderních civilizačních prostředků na straně druhé. Zdrojem jejich bohatství je v převážné míře výnos z těžby ropy. Navíc jejich ohromné zásoby této strategicky důležité suroviny, jim dovoluje podílet se na řízení celého světa.

Dále jsem se také utvrdila v názoru, že to muslimské ženy v životě nemají vůbec snadné. Ty, co si příkoří a neprávo na svobodu uvědomují, za ni bojují a pevně doufám, že si ji vyšším vzděláním a emancipačními snahami často vybojují. Jistou možností je také studium muslimských mužů v západních zemích, kteří se později tak nedrží svých tradic. V mnohých případech se tito moderní muslimové stěhují do velkých měst, kde jsou tradice mírnější a jejich ženám se tak lépe žije.

V opačném případě, kdy jsou ženy svými muži utlačovány a týrány, mi je jedinou útěchou, že mnoho z nich ani neví, že jsou utlačovány a že by být nemusely. O životě žen na západě nic nevědí, a proto jim jejich život v ničem zvláštní ani nepřijde. Narodí se, žijí a také umřou s myšlenkou, že se takhle mají ženy všude na světě.

Pokud se čtenář této práce dozvěděl něco nového v oblasti života žen v muslimských zemích a donutilo ho to se zamyslet nad touto problematikou, pak došlo k naplnění záměru mé práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

‘ABD AL-‘AZÍM, Š. *Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici - mýtus a realita*. Praha: Ústředí muslimských obcí, 2011. ISBN 978-80-904373-7-1.

ARMSTRONGOVÁ, K. *Muhammad*. 1. vyd. Praha: Daranus, 2009. ISBN 978-80-86983-35-6.

BOUČEK, J. *Saúdská Arábie – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-218-X.

BROŽ, I. *Husajn kontra Chomejní*. Praha: EPOCH, 2007. ISBN 978-80-87027-12-7.

COOK, M. *Muhammad*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. ISBN 80-207-0498-1.

CVRKAL, Z. *Írán – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-337-4.

DIRIE, W. *Květ pouště*. 2. vyd. Praha: Ikar, 2010. ISBN 978-80-249-1358-2.

FROUZOVÁ, M. *Závoj a džíny*. Praha: Vyšehrad, 2012. ISBN 978-80-7429-181-4.

Korán. překlad HRBEK, I. Praha: Levné knihy, 2010. ISBN 978-80-7309-992-3.

CHARVÁT, J. *Světové dějiny*. 8. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979.

KLAPETEK, M. *Muslimská organizace v Německu, Rakousku a Švýcarsku*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011. ISBN 978-80-7325-264-9.

KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, B. *Obrazy ženství v náboženských kulturách*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-890-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Kniha o náboženstvích*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1993. ISBN 80-00-00010-5.

KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. 5. vyd. Praha: Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-7021-925-6.

- LEWIS, B. *Dějiny Blízkého východu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-191-3.
- LHOŤAN, L. *Islám a islamismus v České republice*. 1. vyd. Pstruží: Lukáš Lhoťan v Pstruží, 2011. ISBN 978-80-904932-1-6.
- MALINA, J. a kol. *Antropologický slovník*. Brno: CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-560-0.
- MAREK, J. *Afghánistán – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-128-0.
- MENDEL, M. *S puškou a Koránem*. 1. vyd. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 80-85425-63-5.
- MENDEL, M., B. OSTŘANSKÝ a T. RATAJ. *Islám v srdci Evropy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.
- MÜLLER, Z. *Islám a islamismus*. 1. vyd. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1818-2.
- PIRICKÝ, G. *Turecko – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-323-2.
- PONÍŽILOVÁ, M. *Irák – stručná historie států*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-478-4.
- ROGERSON, B. *Prorok Muhammad*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-732-6.
- SPENCER, R. *Islám bez závoje*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-761-5.
- TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-1909-7.
- VOGELSANG, W. *Dějiny Afghánistánu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3077-6.

Periodika

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2012, č. 2. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2011, č. 4. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2011, č. 3. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 4. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 3. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2010, č. 1. ISSN 0029-5302.

Nový Orient, Praha: Orientální ústav AV ČR, 2004, č. 1. ISSN 0029-5302.

Planeta Země, Praha: Česká Media Amercom, 2002, č. 3. ISSN 1213-5178.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

LINGS, M. *Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources*. Rochester, Vermont: Inner Traditions International, 2006. ISBN 1594771537.

Seznam použitých internetových zdrojů

ALI HASHIMI, M. *Odpovědnost ženy za rodinu*. [online]. 5. 2002/2013-03-10 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://al-manara.muslim.cz/indexp.htm>

ČEJKA, M. *Kdo jsou vlastně islamisté v Arabském jaru?* [online]. 20. 01. 2013/2013-03-10 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.ustavmezinarodnichvztahu.cz/article/kdo-jsou-vlastne-islamiste-v-arabskem-jaru>

DELONG-BAS, N. J. *The New Social Media and the Arab Spring*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0611_social_media.html

DELONG-BAS, N. J. *Women, Islam, and the Twenty-first Century*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay1107_women.html

HÁJEK, A. *Afghánský imigrant utopil tři dcery, protože chtěly chodit na rande*. [online]. 30. 1. 2012/2013-03-10 [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/afghansky-imigrant-utopil-tri-dcery-protoze-chtely-chodit-na-rande-1fa-/zahranicni.aspx?c=A120130_094406_zahranicni_aha

KALIN, I. *Islam and the West: Deciphering a Contested History*. [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0409_west.html

KUŽVART, J. *Zápas o duši arabského jara nekončí*. [online]. 15.12.2012/2013-03-10 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/blogy/207640-zapas-o-dusi-arabskeho-jara-nekonci/>

ISLÁMSKÁ NADACE V BRNĚ. *Historie brněnské mešity*. [online]. 27. 9. 2008/2013-03-10 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.mesita.cz/node/3>

LHOŤAN, L. *Korán povoluje bití žen, zakážeme ho?* [online]. 31. 5. 2011/2013-03-10 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: <http://lukaslhotan.blog.idnes.cz/c/194006/Koran-povoluje-biti-zen-zakazeme-ho.html>

SONN, T. *What Is Shari'ah?* [online]. 2013-03-02/2013-03-10 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.oxfordislamicstudies.com/Public/focus/essay0408_shariah.html

ŠLECHTA, O. *Arabské jaro: prohlédnutí*. [online]. 21. 9. 2012/2013-03-10 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1725/arabske-jaro-prohlednuti>

WIKIMEDIA COMMONS. *World Muslim Population*. [online]. 11. 10. 2008/2013-03-10 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_Muslim_Population_Map.png

WIKIMEDIA COMMONS. *Prevalance of FGM in Africa*. [online]. 28. 12. 2006/2013-03-10 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fgm_map.gif

SEZNAM OBRÁZKŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Muslimská světová populace.....	32
Obrázek 2: Rozšíření ženské obřízky v Africe.....	59
Obrázek 3: Portrét Waris Dirie.....	62

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Anna Marešová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Postavení žen v muslimském světě

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 69

Celkový počet stran příloh:

Počet titulů českých použitých zdrojů: 35

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 13

Počet ostatních zdrojů:

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.